

DE SGARDELLI CAESAR ŐRNAGY
KÉPES
KATONAI MESEKÖNYVE
A NAGY HÁBORÚBÓL

801801
2

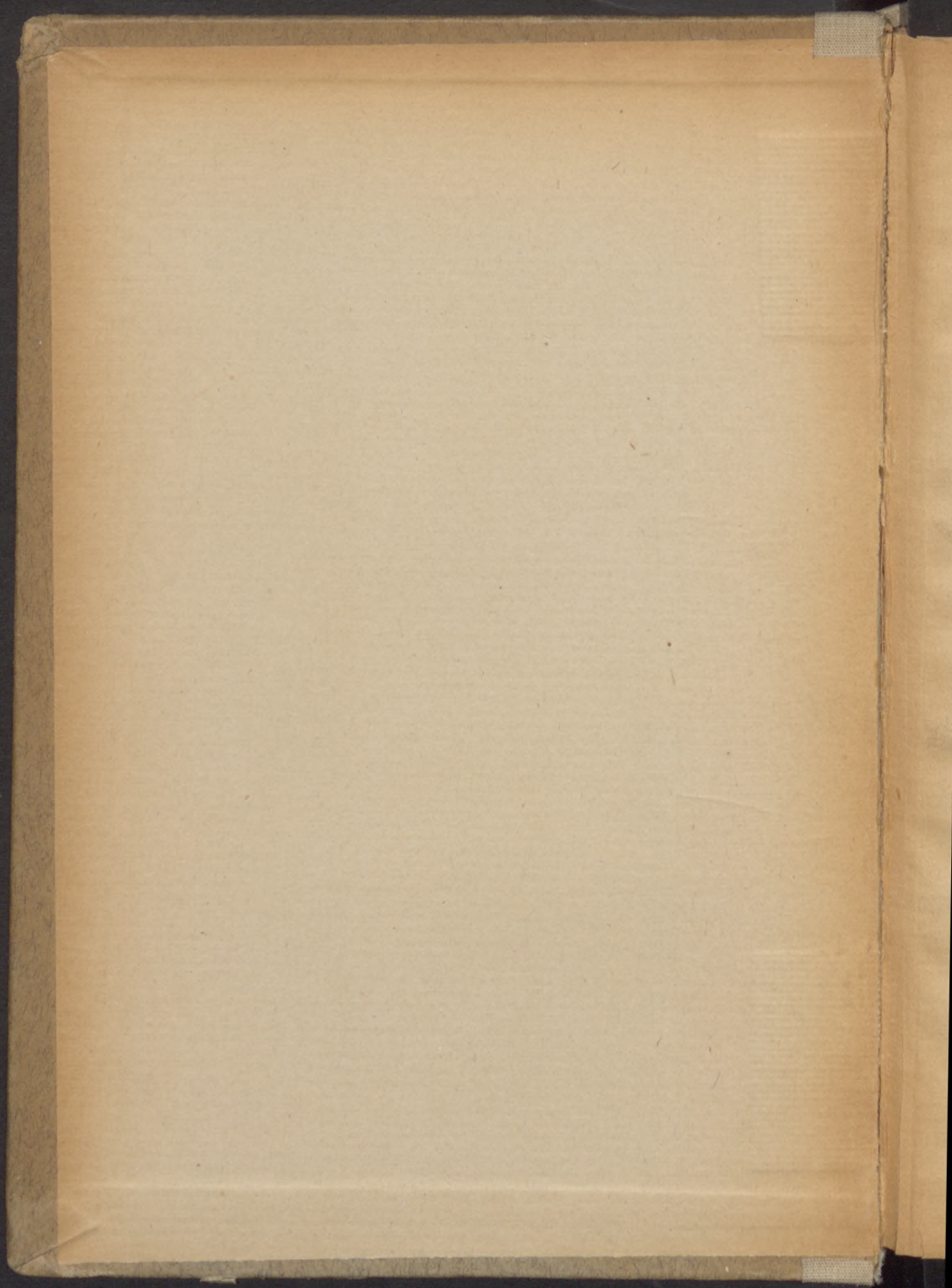

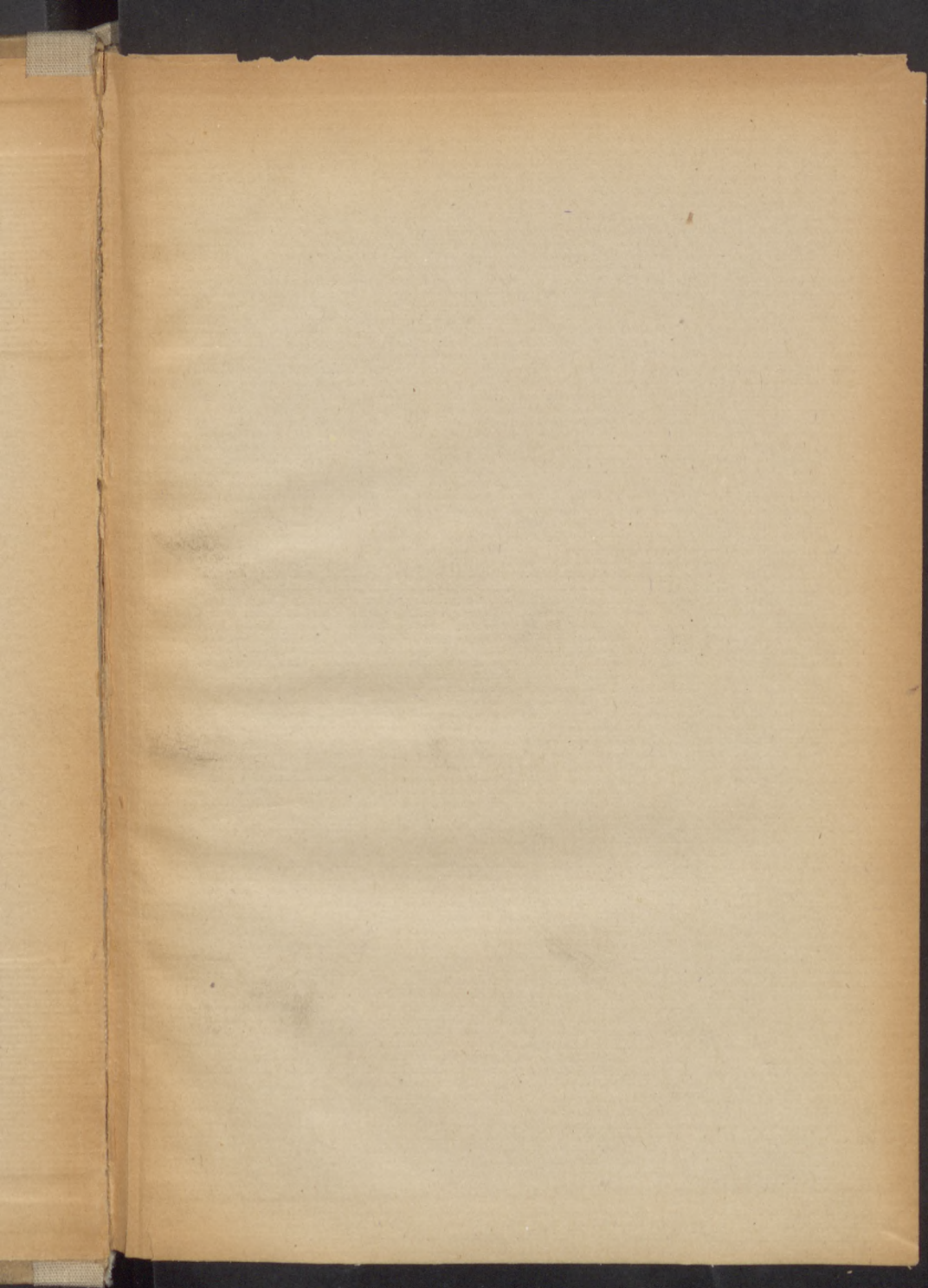
SZERB
HARCTÉR

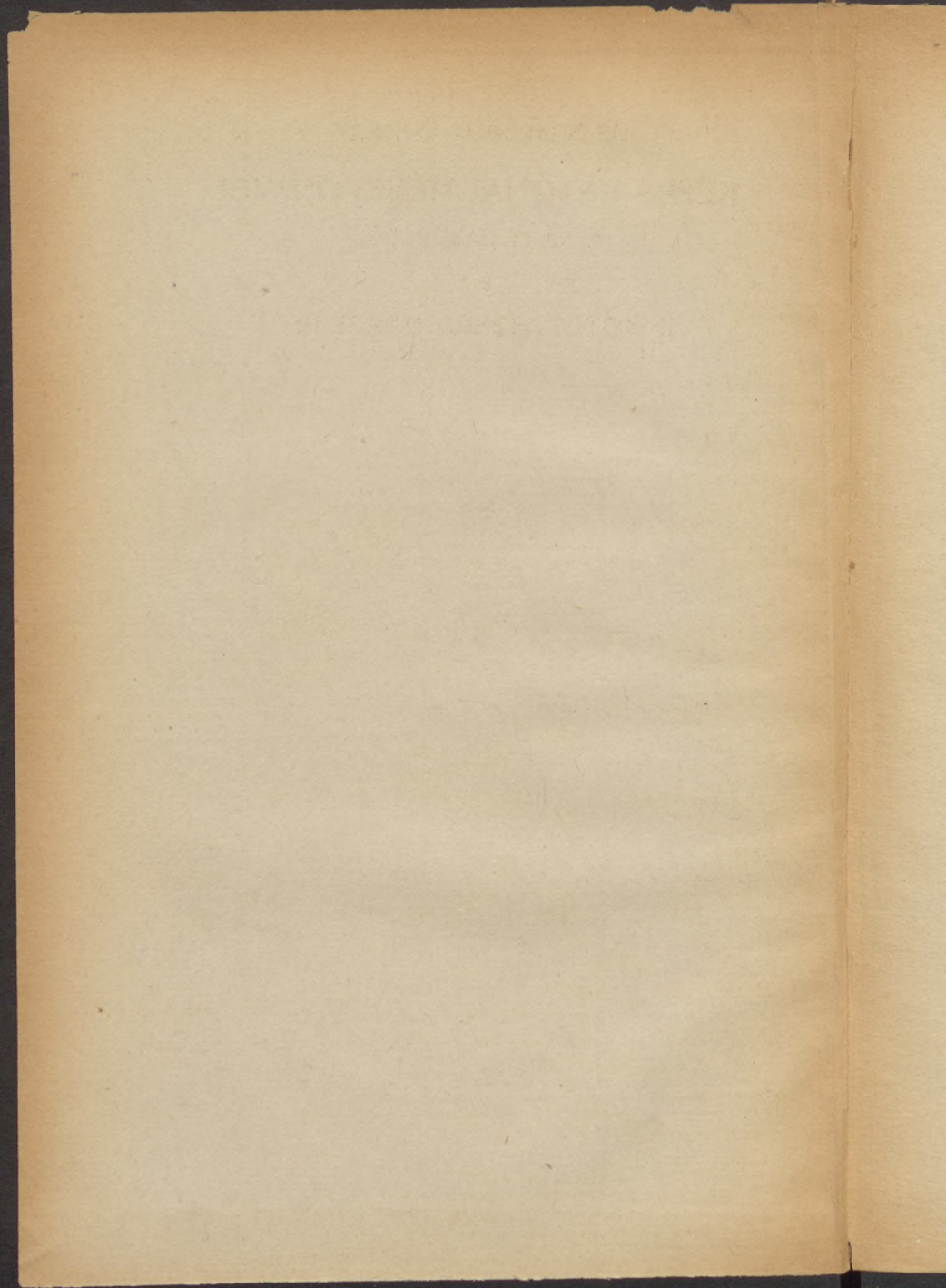
NTATOVA
-922-

HAJNAL-KIADÁS

II

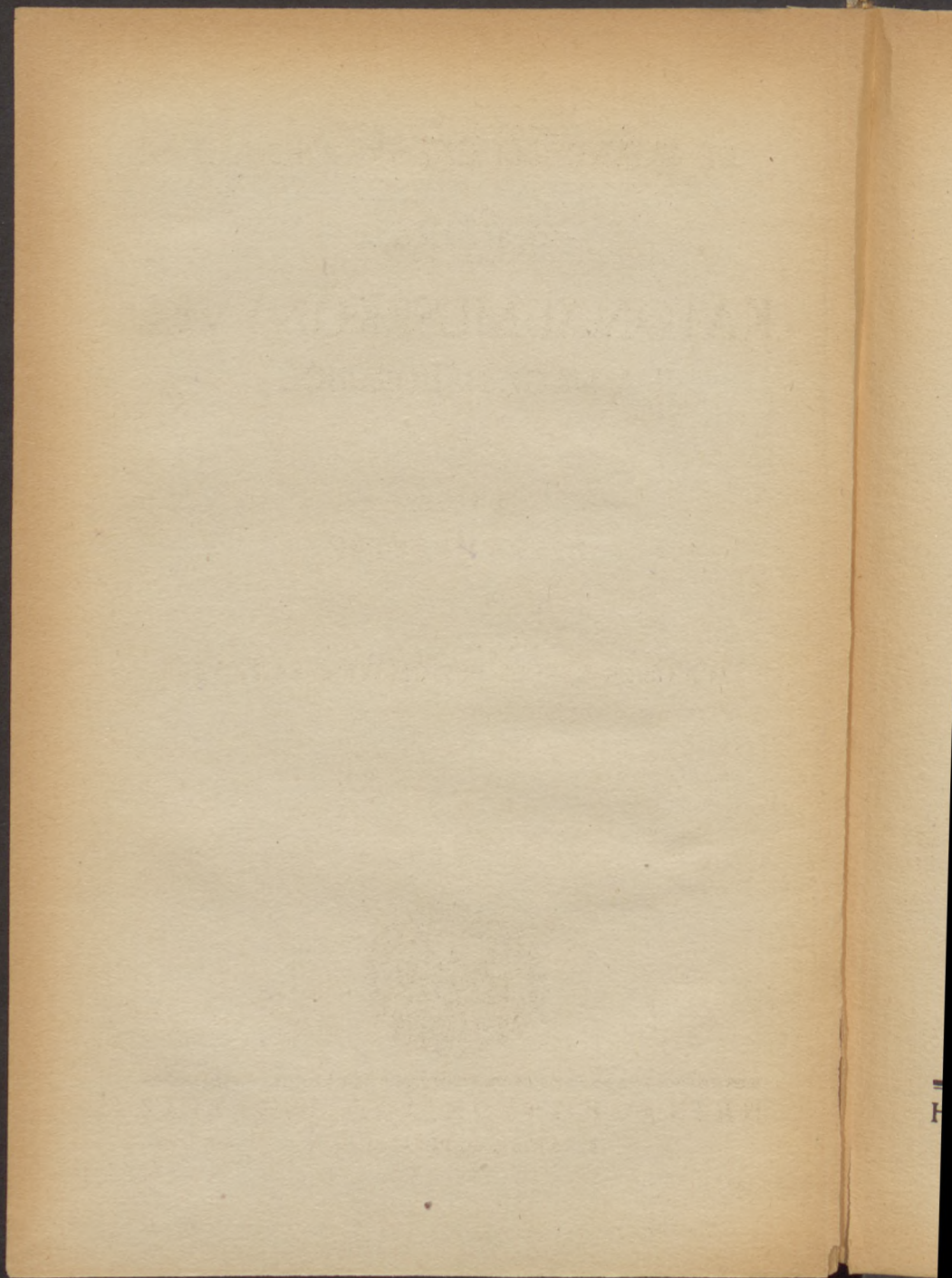

DE SGARDELLI ŐRNAGY
KÉPES KATONAI MESEKÖNYVEI
A NAGY HÁBORÚBÓL

II. KÖTET: SZERB HARCTÉR.

DE SGARDELLI CAESAR ÓRNAGY
KÉPES
KATONAI MESEKÖNYVEI
A NAGY HÁBORÚBÓL

II. KÖTET
SZERB HARCTÉR

MÜHLBECK KÁROLY FESTŐMŰVÉSZ RAJZAIVAL

HAJNAL KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCA 14.

801 801 / 2
~~403.663~~

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Napszájnapló
1325 év. 22. sz.

Korvin Testvérek Budapest

ELŐSZÓ.

Kedves jó gyermekeim!

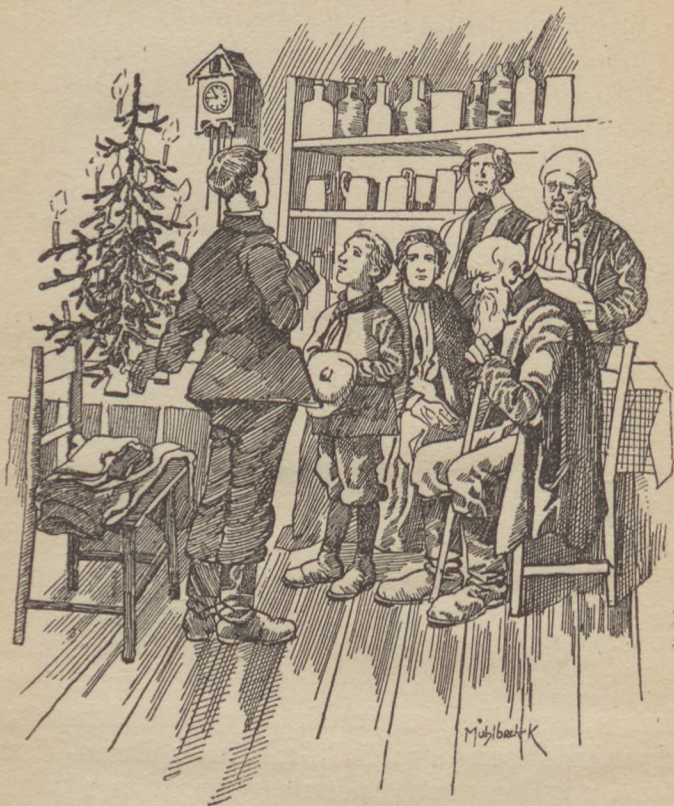
Közelednek a betlehemi szent ünnepek és én ismét a karácsonyfához hívlak titeket, hogy tovább meséljek a hős magyar katona vitézségéről.

Tavaly megígérttem, hogyha jól fogtok viselkedni, úgy folytatom meséimet. Jók voltatok — ime — megtartom ígéretemet.

El foglak titeket vezetni aranyos gyermekeim, szűk, kacsokringós ösvényeken, a fekete hegyek országába, a szerb komitácsik hazájába.

Hallani fogjátok, hogy az alföldi magyar fiúk, a sziklás, meredek hegyoldalokban is, olyan hősiezen harcoltak, mintha a Duna-Tisza közti rónákon rohannának győzedelmes rohamokra.

Magyar szótól, magyar imádságos daltól volt hangos a bosnyák hegy és a hercegóc völgy. Bizony, bizony nem tudott volna ott győzni a világnak semmiféle más katonája, csak a szívós, magyar szívű baka.

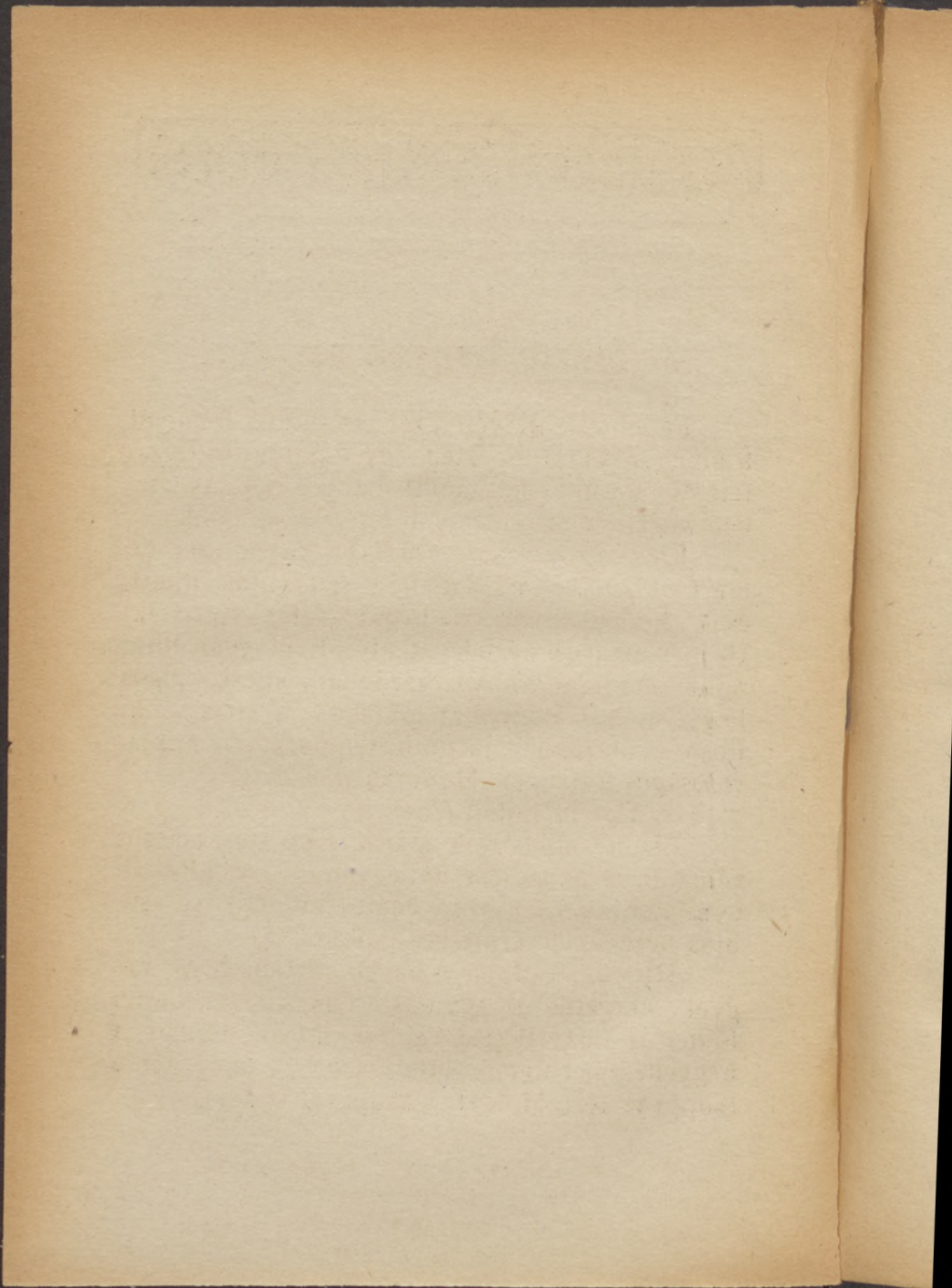

Édesapám vitézségéről, én mesélek néktek . . .

Igen, csak az a magyar gyalogos katona, kinek hősiei harcait megcsodálta az egész világ. Ám, kérdezzétek csak meg édesapátokat, hogy milyen elszánt bátorsággal támadták meg honvédeink a sziklák mögé bujt szerb komitácsi bandákat.

Mesélni fogok, de igaz történeteket a szerb harctér nagy csatáiról.

Hallgassátok azzal az áhitattal, amelyet megérdemelnek a magyar haza függetlenségeért harcolt örökemlékű hős apáitok.

A fekete hegyek országa

Fellobogózott vonatunk keresztül robogott a magyar határon. Még egy búcsúintés hazafelé és pántlikás katonáink hangos dalolás közben vágtak neki a nagy bizonytalanságnak.

Kicsi apró vasuti kocsikba rakodtunk át, mert ebben az országban a szűk utak miatt, csak keskenyvágányú hegyivasutat építettek. Hej de nagyot néztek az alföldi magyar fiuk, mikor ebben a fránya országban, kacskaringós hegyi utakon nagyokat pöfékelt a masinánk. Bosnyákországban jártunk. Csupa kopár szikla, valóságos kőtenger. Mondták is a fiuk:

— Hát itt miből élnek az embörök?

Bizony elhagytuk már a szép duskalászos rónákat, el az ákácós nyílegyenes országutakat, nem láttunk itt karcsú gémes kutakat, se csalitos berkeket csermelyes patakokkal.

Hegyek, csunya sziklás, feketeköves hegyek, kergetik itt egymást. Egy kis maroknyi földet is kőkerítéssel raknak körül, nehogy a hegyekről lerohanó dühös szélvész még azt a csöppnyi termőföldet is magával sodorja.

Az otromba hegyek között, zúgva rohanó jéghideg patakok, melyek néha belefúrják magukat a hegy oldalába, csak azért, hogy egy másik szakadékban ismét kibukkanjanak.

Nyáron, pokoli hőség. Télen, csontig ható dermesztő hideg.

Ilyen országon vitt minket keresztül a bosnyák vasút, mindig messzebb és messzebb, drága hazánktól.

Az előttünk haladó magyar katonavonat elé a bosnyákok nagy sziklákat gördítettek. Valósággal egy hajszálon mullott, hogy az egész vonat ki nem szaladt a vágányokról és nem szakadt le a sziklás meredek hegyoldalról a mélységbe.

Ezen merénylet miatt, minden faluból a leggazdagabb parasztokat és a szerb papot felültettük a mozdonyra, így védekeztünk a magyarokat gyűlölő bosnyák lakosság merényletei ellen.

Mégis egyik este puskával többször a vonatokra lőttek. Erre minden faluban kidobolták, hogyha mégegyszer rálőnek a magyar katonák vonatára, az ugyanazon vonaton utazó bosnyákokat a vasut mentén lévő távirópóznákra fogjuk megtorlásul felakasztani.

Igy haladtunk ezen átkos országon keresztül a szerb határ felé. Mégis, a piros-fehér-zöld zászlókkal diszített vasuti kocsikból, fel-felhangzott a dal:

*Megállj, megállj kutya Szerbia,
Nem lesz tied soha Bosznia!*

Ebben a két sorban is visszatükröződik a dacos magyar katona harcos jelleme. Elkeseredéssel ismételte a végén, hogy inkább ott hal meg.

*Szerbiának hegyein, Szerbiának hegyein,
Ott lesz az én sírom . . .*

Igy érkeztünk meg az utolsó vasuti állomásig Dolna-Tuzlára. Egy fél napot sem pihenünk és már dalolva meneteltünk tovább ki a szerb határra.

Volt egy szép, tüzes lovam „Ényababá”-nak hívtam. Ugy táncolt, ficánkolt, mintha ott-hon lenne, nem pedig a bosnyák hegyi ösvényeken. Valósággal életveszélyes volt ezzel a lóval itt a hegyek között járni. Azért használnak itt mind olyan kis ponny-féle hegyilovakat. Elhatároztam, hogy venni fogok magamnak egy ponnylovat. Az ezred élén jártam a századdal, mikor egy szerb faluhoz közeledve jelentették a kiküldött járőrök, hogy a lakosság nagyrésze átszökött a Drinán Szerbiába és a falu majdnem üres. Honvédeink több helyről elugrasztották a bosnyák cigányokat, mert azok fosztogattak az üres faluban. Kellően biztosítva magunkat esetleges támadások ellen, közeledtünk a falu felé. Egyszerre csak látom, hogy

egy cigánylegény el akar előlünk szökni, kötőféken vezetve egy kis hegyilovat. Tisztában voltam vele, hogy ezt itt a faluban kötötte el valamelyik elhagyott istállóból. Gulyás tizedest, ki mellettem járt a század élén, ugrasztottam utána. Egy-kettőre ott termett és hozta a cigányt is, a lovat is.

A more zöld volt a félelemtől, mikor elém állították.

— Eladó-e a lovad? — kérdeztem tőle.

— Igen, eladó. Nagyon jó kitartó állat, már két éve járok vele — hazudta a tolvaj cigány minden lelkiismeretfurdalás nélkül.

— Hát mi az ára?

— Ötven ezüstforint!

Erre oda ugrott Gulyás tizedes, nagyot csapott a markába és kérőleg szólt hozzám:

— Kapitány úr, majd én kifizetem!

Átvette a lovat, oda adta egy honvédnek és így szólt a cigányhoz:

— Nesze foglalóul egy darab „magyar ötös“.

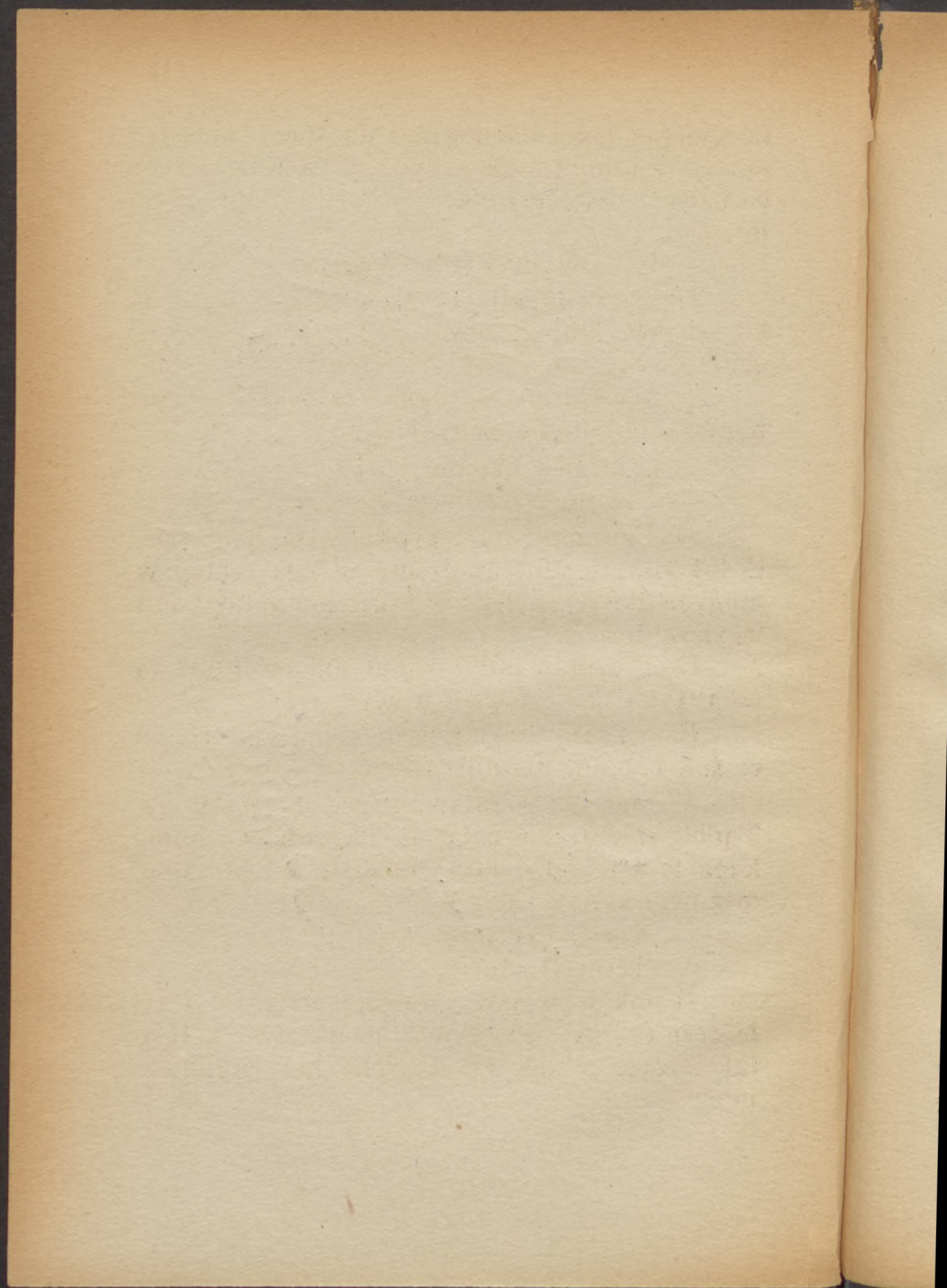
A cigány, Gulyás tizedes „magyar ötösétől“ úgy pergett maga körül vagy hatszor, mint a bűgő csigátok a porban. Azután felbukott, de rá egy pillanatra talpra ugrott és úgy elszaladt, hogy tán még most is szalad, ha azóta nem lett cigányvajda Bosnyákországban.

Sovány volt a szegény hegyilovacska, de a század egész nap, még éjjel is etette.

Rágós Marci lett a lovásza. Ceglédi, nagy

— Kapitány úr, majd én kifizetem! . . .

hórihorgas hosszúlábú fiú. Majdnem kétszer akkora volt mint a kis hegyiló. De a Marci szive is nagy volt, mert nagyon megszerette a kis jószágot.

— Nete ne, itt a széna Csüti!

Emígy szólítgatta egyszer etetés közben a kis szürkét, közben meg meleg szeretettel veregette a nyakánál.

— No Marci — mondom neki — hát hogyan szólítottad a szürkét?

— Csüti-nek kapitány úr!

— Hát miért Csüti-nek?

— Ugy gondoltam kapitány úr, hogy csütörtökön vette Gulyás tizedes úr egy csattanós magyar ötösért, hát ha csütörtökön vette, Csüti legyen a neve.

Ezen azután mindnyájan jót neveltünk és csakugyan Csüti maradt a neve.

Ez a Csüti, drága gyermekeim, sok örömet és sok bánatot okozott nekem.

A Marci fiu mindenféle megtanította. Tudott az első jobb lábával cukrot kérni. Addig kaparta a földet, addig emelgette a jobb lábát, míg nem kapott valamit.

— Kérjél Csüti!

— Térdre Csüti!

Ilyenkor szegény leereszkedett mind a két térdére és úgy várta a jó komiszkenyeret. Hoztak is neki a fiuk sokat. Néha haragudtam is már.

— Ne adjátok a Csütinek azt a finom kenyeret, mi marad nektek?

De a magyar katonának aranyból a szive. Ha valakit megszeret, még az utolsó falatját is elvonja a szájától, csakhogy a kedvencének adhassa.

Olyan biztosan jártam vele a szűk, kacs-karingós, sziklás, meredek hegyi ösvényeken, akár csak a ceglédi rónákon mendegéltünk volna. Mindenki szerette és mindenki irigyelte tőlem. Az okos Csüti napról napra kövérebb és vígabb lett.

Egyszer reggel, már hajnalodott, mikor szepegeve hozzám lépett Rágós Marci, hogy baj van.

— No mi baj Marci fiam? — kérdeztem tőle, rosszat sejtettem, mert nagyon szomorú volt az arca.

— Nagy baj van kapitány úr!

— No, csak ki vele.

— Alázatosan jelentem, a Csüti megszőkött az éjjel.

— Hogy a kakas csípjen meg, hát ez hogyan történt?

Ekkor előhúzta a Csüti spárga kötőfékét és mutatta a helyet, ahol elrágta a hazavágyó szürke. Mikor csend borult a táborra és mindenki aludt, Csüti elrágta a kötőféket és elillant. Látták is egynéhányan, de azt hitték, hogy talán legelészni megy és nem bántották. Csak úgy ravaszul kullogott amíg embert látott,

azután uccu neki, hazarohant vissza a hegyekbe.

Két nap óta ugyanis a folyó lapálya mellett voltunk és úgy látszik Csütinek csak a fekete sziklás hegyek kellettek.

Hiába volt jó dolga, hiába hízott meg, visszament a fekete hegyek országába.

Sokáig szomorkodtunk, de sokat is sírt a Marci utána, hiába volt minden bánat, a Csüti hazament.

Talán még most is otthon van . . .

Hogy csaptuk be a rácokat

Most el fogom mesélni, hogyan hajóztunk át a Drina nevű szerb határfolyón. Nem nagy dolog ugye egy folyón áthajókázni, különösen ha hajó van és a dunai Margitszigetre visz a csavargőzös. Ámde ott nem volt hajó, csak vascsónak és a rácok ugyancsak küldözgették a csomagokat. A mindig jókedvű bakanépség így gúnyolta az ágyúgolyókat, azt mondták, hogy jön megint egy csomag, mikor süvített az ágyúgolyó. Hát kedveseim, sok, nagyon sok csomagot küldtek akkor nekünk a szerbek, csak úgy zúgtak a levegőben, mint füled mellett nyáron a darazsak. No meg puskával is sűrűn lövöldöztek, ugye mégis csak nem lehetett nagyon könnyű áthajózni azon a rohanó, zúgó-búgó, zöld Drinán.

Mégis átmentünk, — hallgassátok meg hogyan.

Korom sötét este kaptuk a parancsot a berregő telefon-masínán, hogy a hajnali órákban az egész ezred a Drinán át fog kelni. Hangoosan dobogott a szívünk az örömtől és az

izg
lép
elle
fog

köz
old

kell
ruh
a f
szó

tudt
átke
Min
kiug
gálg
lábá
esöz

kibu
meg
tábo

meg
mar
pár
Len
figy

izgalomtól, hogy holnap szerb földre fogunk léphetni. Elérkezett végre az a nap, midőn az ellenséges országba nyomulhatunk és üldözni fogjuk az előttünk szaladó bocskoros rácokat.

Még a sötétség leple alatt néma csendben közelebb mentünk a folyóhoz és egy kis domboldalon megállottunk éjjeli pihenőre.

Mindenki megágyazott magának. Ezt úgy kell érteni, hogy felvettük köpenyünket. Ez a ruhadarab volt a matrac, a dunyha, a paplan és a fejkendő is. Elhangzott suttogva a vezényszó:

— Köpenyt fel! Feküdj!

De bizony kinek volt türelme aludni, mikor tudta, hogy másnap milyen feladat vár reá, átkelni a Drinán ellenséges tüzelés közben. Mindenki önkéntelenül a folyó tulsó mentén kiugró erdős, sziklás magas hegyormiokat vizsgálta és kérdő pillantásokat vetett a hegy lábánál elhúzódnó rohanó fényes sávra, az őszi esőzésektől alaposan megáradt határfolyóra.

A hold meg, ez a éjjeli vándor, néha-néha kibukkant a felhők mögül és ezüst fényével megvilágította a szunnyadozó hős honvédek táborát.

Már közeledett az éjfél, mikor a tüzeink megkezdtek a tüzelést. A szerb ágyúk sem maradtak adósak és ez a borzalmas tüzérési párharc riasztotta a pihenő katonák éjszakáját. Lent a Drina mindkét partján elhelyezett figyelő őrsök puskával feleselgettek egymással.

Az óbester úr magához hívta a tiszt urakat és megmagyarázta, hogyan fogjuk becsapni a szerbeket. Mert ha észreveszik, hogy hol, melyik ponton akarunk átkelni, akkor minden ágyút, minden puskát reánk irányítanak a szerbek és mi vagy nem tudnánk átmenni, vagy igen nagy veszteségeink volnának. Ezért tehát cselhez kell folyamodnunk. A folyó egyik pontján úgy teszünk, mintha ott akarnánk hidat verni, nagy zajjal ütjük-verjük a cölöpöket, egy vascsónakot ide-oda hurcolunk, az örsök gyorsan fognak tüzelni, majd egyszerre több ember is el kezd löni, egy pár ágyú is úgy tesz mintha ott azon a ponton akarnának segíteni, addig míg az ellenség tényleg elhiszi, hogy ott akarunk átkelni. Mikor már a rácok oda vezették csapataikat és a hamis átkelési pontra kezdik meg vad, ijedt tüzelésüket, akkor mi néma csendben az igazi átkelési ponthoz megyünk és gyorsan, minden ügyességünket felhasználva, áttörünk a Drinán.

Megértettük a ravasz tervet és visszamentünk pihenő harcosainkhoz.

Gyorsan mulottak az órák.

Megnéztem az órám: pont éjfél! Ebben a pillanatban megkezdte munkáját a cselvetést okozó csapat, mely tüntetőleg színlelni kezdte az átkelést. Pompásan csinálták dolgukat a fiuk. Olyan lármát csaptak, olyan pokoli tüzelést, mintha bizony tényleg ott akarna átkelni akár az egész magyar hadsereg. Még a tüzér-ségünk is oda vonult és ugyancsak nem takaré-

koskodtak a töltényekkel. Csak úgy szikráztak a szembenlévő sziklák a becsapódó tüzes gránátoktól. Úgyesen adták a komoly harcot.

Most elérkezett a mi óránk! Lassan, hangtalanul lélegzetét visszafojtva megindult a nagy csapat. Lehetőleg takartuk magunkat, a sziklák mögött guggolva mentünk arra a pontra, ahol titokban tényleg át akartunk kelni a folyón. Már útközben boldogan mutatott mindenki a tulsó partra, mert a szerbek tényleg elhitték az átkelést színlelőknek, hogy ott akarunk hidat verni. Már messze jártunk, de még ide is elhalatszott a cselvetők hamis lármája, vezényszavak és cölöpverések kalapácsütései. A rácok vad, gyors tüzelés alá vették őket és azon a ponton habosra verték a Drinát, a sűrűn becsapódó szerb golyók.

Megérkeztünk az átkelés helyéhez.

Egy nagy kukoricásban bujtunk el mindnyájan. Egész közel húzódtunk a parthoz. Dehogy is szólt volna egy árva szót is valaki. Csak látnátok milyen gyönyörűen szép, sok-sok száz embert némán, hangtalanul egy csomóban látni.

Mire azonban oda értünk, nagy csalódás ért minket. A vascsónakok, amelyeken átszállítottak volna minket, még nem voltak ott. Azoknak a rossz út miatt nagyot kellett kerülniök és mikor végre a part felé közeledtek, elakadtak a nagy sárban. A kocsik, amelyekre felpakolták a nehéz vascsónakokat, tengelyig süp-

pedtek az iszapos sárba. A lovakat nem volt szabad hangos szóval nógatni, ostorcsattogással sem biztatni, mert elárultuk volna magunkat.

A percek pedig repültek, veszedelmesen közeledett a világosság, mely elárulta volna ravaszul kieszelt tervünket.

Itt ezen a veszélyes helyen, ebben a rettenetes nehéz órában is, a magyar vasakarát segített ki minket a bajból. Nekirugaszkodott a kerékküllőknek egy pár acélizmú magyar kar és a csónakokat szállító kocsik mentek.

Megfeszített erővel dolgoztak a fiuk, mert még egy pár perc és tervünk dugába dől. Végre odaértek a csónakok.

Sajnos ez a közbejött váratlan akadály azonban olyan késést okozott, hogy már derengeni kezdett, mikor az első evezőcsapások beleváltak a haragosan zöld, rohanó Drinába.

Csakhamar észrevették a szerbek, hogy becsaptuk őket, de már akkor késő volt. Kapkodtak is ide-oda, volt nagy lőtás-futás, össze-vissza lövöldöztek, piros rakétákat lőttek a levegőbe, mindhiába, az első magyar fiuk kiugortak a csónakokból és hajrá, roham, szuronytszegezve foglalták el a szemben lévő sziklaváratat.

Utánuk a többi.

Még ma is fülembe cseng az első evezőcsapás. Tisztán lehetett hallani a vascsónak vezetőjének vezényszavát az evezősökhöz:

— Egy, . . . egy, . . . egy, . . . — és utána ahogy az evezők mérgesen rácsapva a folyóra, belekapaszzkodtak a hömpölygő hullámokba.

Az első szállítmányokat csakhamar követte a többi.

De sajnos a felázott mély talaj és a bokáig érő sár okozta késések miatt már teljesen ránk világosodott. A tulsó parton is már tisztán ki lehetett venni minden alakot és láttuk hősiezen harcoló testvéreink rohamait, tisztán áthallatszott a hajnali csendben a felhangzó „Előre!” és utána a viharzó „Éljen!”.

Égett lábunk alatt a föld, az emberek lelkesedését alig lehetett visszatartani, mert még mindig elbujva feküdtünk a kukoricásban, várva-lesve mikor kerül reánk már az átcsónakázás sora.

Aggódva figyeltük, hogy az ellenség fedez-e minket és megkezdi-e reánk a tüzelést.

Egyszerre, talán a harmadik szállítmány után, becsapódott az első golyót szóró ágyúgolyó.

Megcsiptek tehát minket!

Egy pár perc múlva valóságos golyózáport zúdítottak reánk. Elül, hátul, a fejünk felett úgy robbantak az ágyúgolyók, mint a levegőben szétpukkanó szappanbuborékok.

De a honvédek ott állottak rendületlenül.

Aránylag mégis kevés ágyúgolyó csapódott be mellettünk, mert inkább az átkelésben lévő vascónakokra vadásztak. Ezekben a nagy vas-

csónakokban ugyanis ötven ember volt és azokat szerették volna eltalálni.

Végre reánk került a sor.

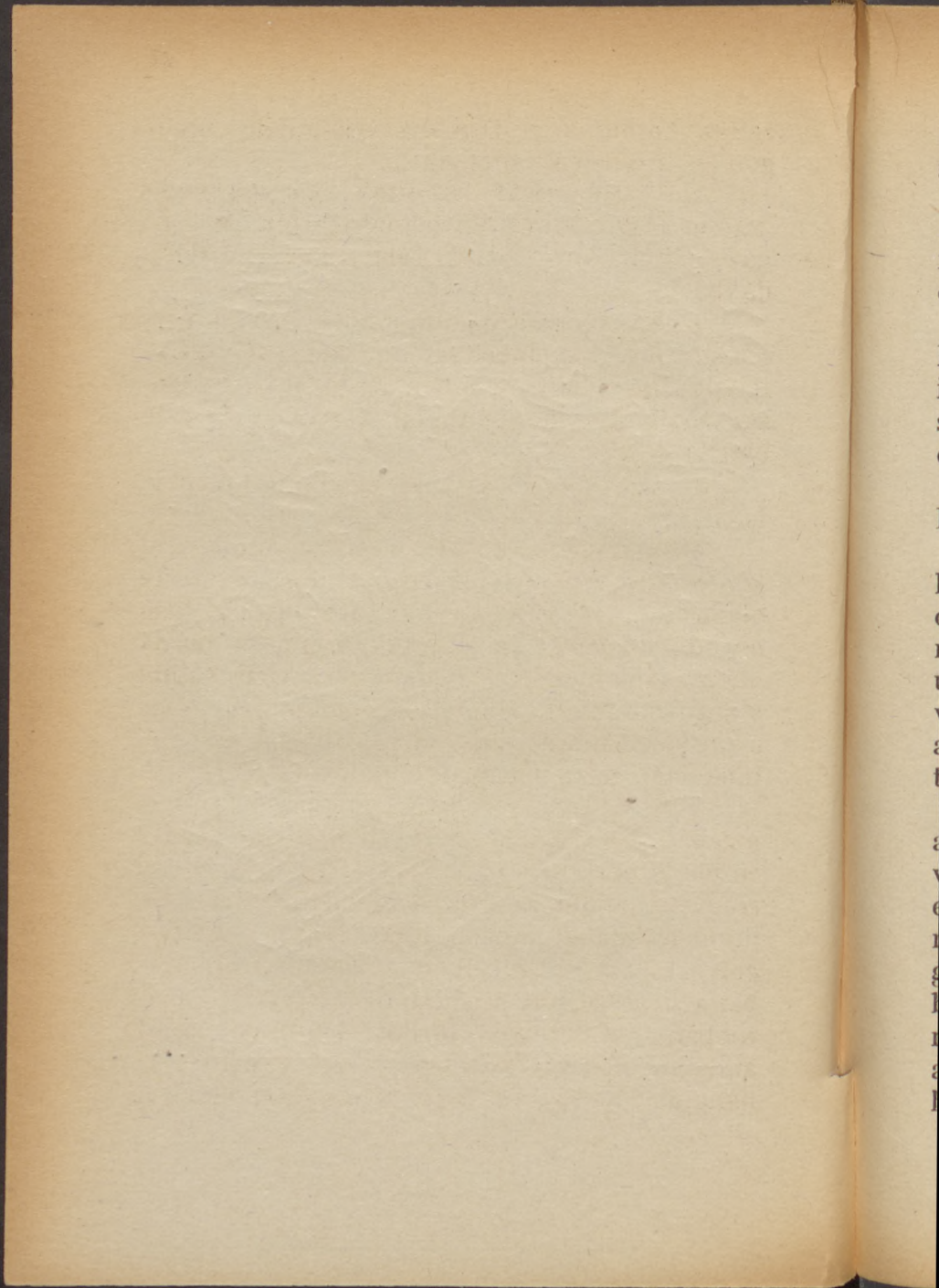
Előre rohantam tájékozódni az átkelést irányító utásztiszthez. Hirtelen, talán húsz lépésre tőlem, egy hatalmas tompa robbanás. Mintha ezer kalapáccsal egyszerre vertek volna egy nagy üstre. Önkéntelenül hasra vágódtam. Kétségtelen volt előttem, hogy az ágyúgolyó egy nagy vascsónakba csapódott be. Lélegzetemet visszafojtva vártam, milyen hangokat fogok hallani. Csend. Felemelem óvatosan fejemet, ám látom, hogy a vascsónak üres volt.

Századomra került a sor. Sipoltam. Egy karjel és a derék fiuk a kukoricásban guggolva közeledtek a csónakokhoz. Ha süvítve-búgva közeledett egy ágyúgolyó, egyszerre hasra vágódtak mind. Nem minden golyó robban ám. Ezekre aztán azt mondtuk, hogy „döglöttek“. Pedig mikor leesik a földre, úgy ficáncol, mint a tengeri hal szárazon. Ugrál, búg, pörög, míg végre elerőtlenedve ott fekszik mozdulatlanul.

Ilyen tüzéségi zene-bona mellett rohantunk a vascsónakokba. Mindegyikbe egy tiszt úr és negyven katona szállott be. Rekedtre kiabáltam magam, mert nem hallottam a saját hangomat a pokoli tüzilármában. Az utolsó csónakba magam is beugrottam. Míg a csónakhoz értem, a kavicsos folyómederben hasig vízben gázoltam. Mindenki a csónak fenekére ült, csak az evező utászok véres verejtéket iz-

Csák most azs egyser segíts meg jó Istenkém!...

zadva hajtották a Drinába becsapódó ágyúgolyók tüzeiben a lapátokat.

Ahogy búgását hallottuk egy közeledő „csomagnak“, mindenki behúzta a fejét, a csónak szélén ülők majd belebujtak a vasbordákba.

Egyszerre csak odapillantok a csónak sarkába, mert figyelmes lettem, hogy a cigány imádkozik. A siri csendben térdenállva hangosanmondotta, összekulcsolt kezeit az ég felé emelve:

— Csák most azs egyser segíts meg jó Istenkém!

Mosolyognom kellett, amint a mindig rakoncátlankodó cigány-dobosom most egyszerre olyan nagyon vallásos lett. De bizony nem nevette ki senki, mert egyik gránát a másik után csapkodott be mellettünk a vízbe, mint viharban a tüzes villámok. Szerencse még, hogy a puskázó komitácsikat elhallgattatták az előttünk már szerb partot ért bajtársak.

Egy . . . egy . . . egy . . . mérgesen csapnak a lapátok a folyóba. Hirtelen kiabálni kezd a vezénylő szakaszvezető, mert az egyik ember elügyetlenkedte az evezés ütemét. Pedig most minden pillanat nagyon drága. Egy nehéz ágyúgolyó búg a levegőben, mindenki lesi hol robban. Becsapódott mellettünk a folyóba és ott robbant. Zuhanyos fürdőt kaptunk mindannyian. A nagy lázban az evezés elveszti összhangját, a lapátok össze-vissza csapódnak a

vízbe. Az ár pedig sodorja a csónakot lefelé. Erre magam is ordítva számolni kezdek, lehet, hogy ez hatott, egyszerre olyan szépen ment az evezés, hogy egy dunai regatta nyolcasán képzeltem magamat.

Kikötöttünk! Ez ugyanis azt jelenti, hogy a csónak tizenöt lépésre a parttól kavicsmederre futott. Egymásután ugráltunk kifelé, egy fél perc alatt kiürült a csónak és persze megint derékig gázolva a vízben, szerb földre léptünk.

Összegyűjtöttem a fiaimat egy közeli füzésbe bujva, hála a jó Istennek, senkisé hiányzott. Szerencsésen átjutottunk ezen a pokoli úton mindnyájan.

De nem volt időnk sokat tételődni. Itt a parancs: előre! — be Szerbia belsejébe. Mikorra utólértük az előttünk harcolókat, már egy csomó rác foglyot találtunk ottan. A mieink már messze bent járnak, diadalmasan mennek előre — utánuk.

Mire esteledni kezdett, a leghevesebb ütközetbe keveredtünk. Mire pedig újra felkelt a hold, győztünk és a rohanó Drinát messze a hátunk mögött hagyva bentmaradtunk Szerbiában.

Lássátok kedveseim, így csaptuk be a bocskoros rácokat.

Szellemjárás a harctéren

Vitéz Baghy Pista kapitány úr, mikor esteledni kezdett, felnyergeltette pej lovát, hogy előre lovagoljon a tábori őrök legelső vonaláig. Nappal nem mehetett ki megnézni derék fiait, mert az utat erősen tűz alatt tartották a szembenálló szerbek. Egyetlenegy emberre is ágyúgolyóval lőttek. Így meg kellett várnia a sötétséget, hogy útra kelhessen.

Mikor indulás előtt elbúcsúzott övéitől, katonái nagyon kérték, ne induljon el egyedül, vegyen magához kíséretül egypár harcost. De vitéz Baghy kapitány úr hallani sem akart róla. Revolverére téve kezét, mondta:

— Itt van az én hűséges kísérem, sohse féltsetek engem fiaim, nem félek én kerek e világon senkitől, ha még olyan sötét is az éjszaka.

Felpattant a „Kedves“ nevű lovára, még egyszer búcsút intett övéinek és sebes ügetésben elindult. A katonák még sokáig utána néztek szeretett kapitányuknak, pedig már nem is látták, csak a derék „Kedves“ patacsattogásait lehetett még hallani.

Az éjszaka szokatlanul sötét volt. A beborult égen nem lehetett egy csillagot sem felfedezni.

Hirtelen erős szélvihar kerekedett és pár perc múlva megeredt a záporosó. Vitéz Baghy kapitány úr úgy gondolta, hogy ő nincsen cukorból, nyugodtan folytatta útját a viharos esőben. De mit is tehetett volna egyebet. Sehol egy viskó, ahová bemenekülhetett volna, ha pedig visszalovagol, még messzebb van, mintha a tábori őrsök vonaláig előre megy.

Hatalmas villámok és utána rettenetes mennydörgés rázkódtatta meg a hűvös éjjeli levegőt. A „Kedves“ nyugtalanzkodni kezdett és egyik villámfénycsóvánál nagyot ágaskodott gazdája alatt.

Valóságos megmentőként pillantott meg vitéz Baghy kapitány úr, majdnem az út mentén egy magában álló emeletes épületet. Inkább a lovát sajnálta, mint önmagát és elhatározta, hogy a vihar elálltáig behúzódik a házba. Szemben egy istállóféle fészert pillantott meg. Villanyzeblámpájával odavilágított és a nyugtalanzkodó „Kedvest“ bekötötte a fedél alá. Valami szénafélét tett eléje és még az ajtót is rátoĺta a megázott szegény paripára.

Mikor az udvaron jobban körülnézett, észrevette, hogy egy malomépületbe tévedt. Már egy-két helyen léket vert belé a magyar meg a szerb ágyúgolyó is. Gazdája, a molnár, biztosan a szerbekkel együtt elmenekült és mindent

itthagya, befogott a kocsijába. Magára hagyta az összelövdözött házat.

No, sebj, forduljunk beljebb. Vitéz Baghy kapitány, abban a pillanatban, ahogy rátette az ajtókilincsre kezét, arra gondolt, hátha ez csak egy csapda és a házban elbújt gaz komitácsik végezni fognak vele.

De nem azért vitéz és nem azért Baghy, hogy megijedjen a saját árnyékától. Még egyszer megvizsgálta revolverét és merész elhatározással benyitott az elhagyatott házba.

Az ajtó azonban csak egy arasznyira nyílt ki, tovább nem engedett. Látszólag valamibe megakadt. Baghy kapitány nekifeszítette vállát, egy nagyot lökött rajta, mikor uramfia, megszólal egy hang magyarul:

— No, no, csak lassabban. Ki az?

— Itt Baghy kapitány, te vagy-e Sanyi?

— Igen én vagyok kapitány úr, tessék már beljebb jönni.

Roppa dr., tartalékos hadnagy úr volt a ház lakója, ki miután szakasza tartalékban volt, az eső elől idemenekült be, kipihenni a nehéz nap nagy fáradsalmait. Jól ismerte a kapitány urat és megörült, hogy lakótársa lesz. Baghy kapitány úr, ki bőrig ázott, lerázta magáról a vizet és boldogan gyújtott rá egy cigarettára.

Csak egy kis idő múlva tünt fel neki, hogy a Sanyi hadnagy itt a kapu mellett a köves földön fekszik és évődve így szól hozzá:

— Te kis huncut, ide feküdtél az ágyúgolyók előtt. Vagy nincs semmiféle fekvő alkalmatosság ebben a házban?

— De igenis van kapitány úr, az emeleten.

— Na persze, te itt a földszinten jobban biztonságban érzed magad, mi?

— Nem, kapitány úr, nem azért feküdtem itt le!

— No, no, csak ne szégyeld magad . . .

— Valóban nem, kedves kapitány úr, ennek azonban sokkal komolyabb oka van.

— Talán komitácsik?

— Nem, azoktól elaludtam volna ott fent az emeleten is . . . de más . . .

— Ki vele, már kíváncsivá tettél.

— Kapitány úr, ne tessék kinevetni, komolyan mondom, a felső szobában szellemek járnak.

Baghy kapitány nem tudta magát visszatartani és szívből elkezdett kacagni. Hangos nevetésétől csak úgy visszhangzott a molnárlak.

— Nahát, ez érdekes, — mondotta Baghy kapitány még mindig kacagva, — szellemek a harctéren. Ezt is most hallom először.

— Pedig komoly a dolog, kapitány úr, azért jöttem ide le az ajtó mellé.

— De most mesélj ám, csupa fül vagyok.

— Mikor beesteledett, ide tértem be megpihenni. Az egész házat üresen találtam. Még a kályha is meleg, úgylátszik a gazdája pár órá-

val az ideérkezésünk előtt menekülhetett el innen. Az első emeleten egy ágyra bukkantam. A sok gyaloglástól fáradtan, így felöltözve lefeküdtem. Alig kezdtem szundikálni, mikor a szobában kopogást hallok. Olyan ütemszerűen:

Kop . . . kop . . . kop . . . kop . . .

Ez egy időre elállt, de csakhamar, talán még gyorsabban hallottam kopogni:

Kop . . . kop . . . kop . . .

Kiugrottam az ágyból, meggyújtottam egy szál gyufát, körülnéztem, senkit sem láttam.

Ah, képzelődöm. Korholtam is magam, hogy ilyen ostobaságokra figyelek, ahelyett, hogy jól kialudnám magam.

De alig, hogy álom jött a szememre és már mélyebb lélegzetet vettem, egyszerre ismét megindult a kopogás.

Kop . . . kop . . . kop . . .

Nagyon kellemetlen érzés vett rajtam erőt, mert feláldozva utolsó szál gyufámat, sem találtam a szobában senkit.

Szellemekre gondoltam és hirtelen felnyalábólva felszerelésemet, távozni akartam ebből az elátkozott malomból.

Leérve a kapuhoz, óriási vihar tört ki és nem tudtam kimenni. Ide a kapu mellé telepedtem le, fáztam, betakartam magam pokróccal és elnyomott az álom.

Megjegyzem, hogy mikor kimentem a szobából, mintha nyögést hallottam volna, de

lehet, hogy már akkor képzelődtem. De a kopogásra meg merek esküdni.

Vitéz Baghy kapitány érdeklődéssel és feszült figyelemmel hallgatta végig a fiatal hadnagy elbeszélését. Roppant szerette a veszélyes és érdekes kalandokat. Ahol veszély volt, ahol valami rejtélyt kellett felfedezni, mindjárt ott termett az elsők között. Ezt a szót: félelem, nem ismerte. Megfogta hadnagyának mindkét vállát, mélyen a szemébe nézett és így szólt:

— Kedves Sanyikám, vedd tudomásul, hogy most azonnal fel fogok menni és befekszem az ágyba.

— Kedves kapitány úr, talán én is felmegyek, én nem hagyom egyedül.

— Hiszen nem vagyok egyedül, itt van leghívebb társam: a pisztolyom. De még ennél is fontosabb, hogy villanyzseblámpám is itt van, nem kell a gyufákkal takarékoskodnom, mint neked. Maradj csak szépen itten, én egyedül megyek.

Mire kimondotta utolsó szavait, már indult is fel a lépcsőn a titokzatos szoba felé, ahonnan nyögéseket lehetett hallani és időnként kopogásokat.

Baghy kapitány kezét az ajtó kilincsére téve, egy pillanatra megállt, de azután merész elhatározással benyomta az ajtót és a szobába lépett.

A nagy viharban a szél süvítése az emeleti

szobában még jobban hallható volt. A kapitány megállt s hallgatódzott. Néma csend.

Meggyújtotta villanyzseblámpáját, mely élesen belevilágított a koromsötét szobába. A sarokban állott az ágy.

Nem sokáig habozott. Körüljárta a szobát és meggyőződve, hogy élő fia sincs benne, befeküdt az ágyba.

Pisztolyát vánkosa alá rakta és zseblámpáját feje mellé fektette.

Sokáig várt, semmi nesz, néma csend.

Baghy kapitány, ki előtte való éjjel sem húnymta be szemét, hiszen nagy harcok voltak Sabác körül a kora hajnali órákig, a figyelésbe elfáradva, szundikálni kezdett.

Ebben a pillanatban, mintha egy gépezet szólana, ő is hallotta a kopogást:

Kop . . . kop . . . kop . . .

Egypár percig tágranyitott szemekkel hallgatta, de mire megtalálta villanylámpáját és kezébe vette pisztolyát, megint csend volt.

Ennek fele sem tréfa — gondolta Baghy kapitány —, de elhatározta, hogy végére fog járni a dolognak.

Visszafeküdt az ágyba, de most már pisztolyát jobbkezában tartotta, balkezában pedig villanyzseblámpáját szorongatta.

Már egy jó negyedóra mulhatott el, de a szobában csak az ablakok csörgését lehetett hallani, ahogy időnként megrázta őket a szerb mélyföldön élesen füttyülő szél.

Egyszerre csendes nyögést hallott. Élesen figyelt és a hangok mintha az ágy alól jönnének. A nyögések megismétlődtek, semmi kétség immáron, az ágy alól jönnek a hangok. Baghy kapitány véletlenül megmozdult karjával és ebben a pillanatban tisztán hallotta a hangokat is:

Kop . . . kop . . . kop . . .

Egy merész lendülettel kiugrott ágyából, balkezében megnyomta a villanylámpa gombját, jobbkezében lövésre készen pisztolyát szorongatta.

A villanylámpa fénycsóváit az ágy alá irányította és majd kővé meredt, mikor hosszában elterülve, egy hosszúszőrű kuvasz kutyát pillantott meg.

Húséges barna szemeivel szinte kérőleg tekintett a kapitányra és most hátára feküdvé, nyögni kezdett. Kétségtelen, a kutyának valami baja volt. Mikor Baghy kapitány feléje nyult, a kuvasz hálásan csóválni kezdte nagy lompos farkát és a padlón tisztán lehetett hallani a farok ütemszerű koppanásait:

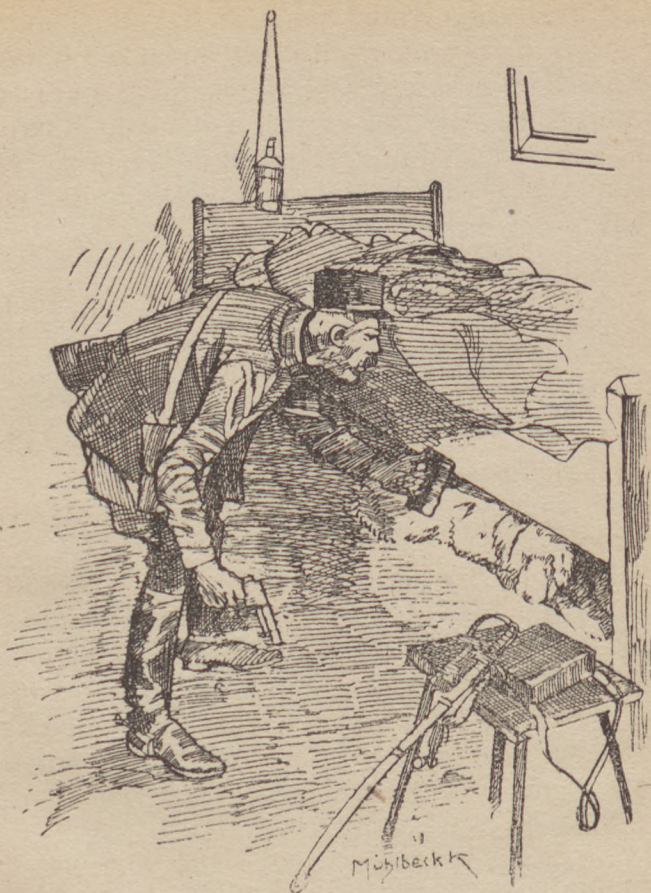
Kop . . . kop . . . kop . . .

Mikor jobban megnézte a hű háziebet, a jobb hátsó lábán egy nagy puskalövéstől eredő vérző sebet talált a kapitány.

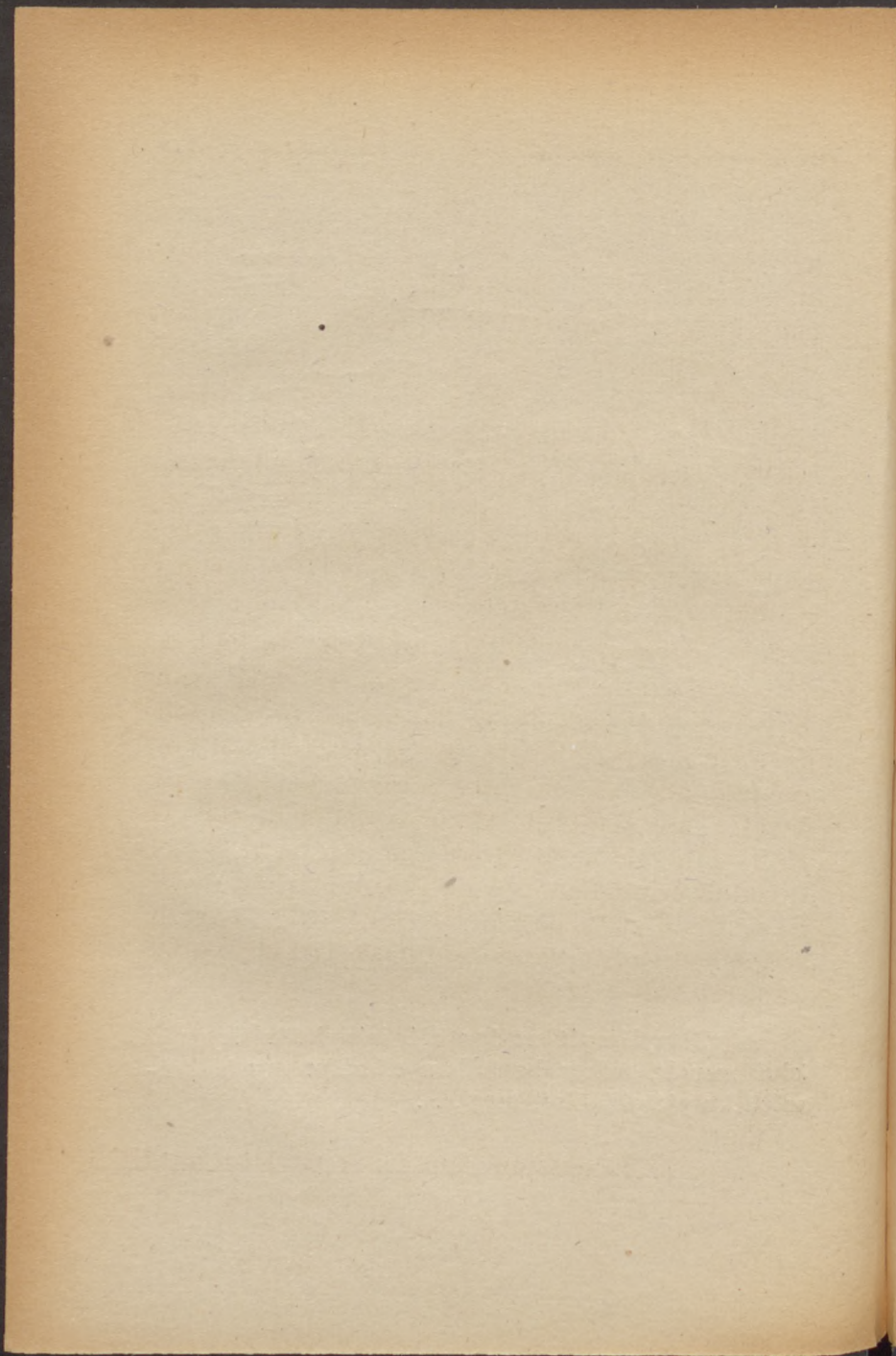
Az ajtóhoz ugrott és teli torokkal lekiáltott:

— Sanyi gyere fel, futólépést, megtaláltam a szellemet!

Dr. Roppa hadnagy úr felrohant a szobába

A villanylámpát az ágy alá irányította és majd kővé meredt, mikor hosszában elterülve egy hosszúszőrü kutyát pillantott meg . . .

é
l
H
k
r
t

e
h
é

s
”

f
é
e
a
e
h
E
s
k

l
g
”

és ugyancsak elcsodálkozott, mikor a szép fehér kuvaszt megpillantotta.

Rögtön ápolás alá vették. Kimosták a sebhelyet, elállott a vérzés és a zsebből előkerült kis sebkötöző csomaggal bekötözték sebet. A nagy kuvasz hálásan nyalogatta közben a kapitány úr kezét.

Talpra állították, nem is sántított. A vihar elült, a felhők elhúzódtak és mire most már hárman leértek az udvarra, szép holdvilágos éjszaka volt.

— Ezt a kutyát megtartom magamnak — szólt Baghy kapitány — és a mai est emlékére „Vihar“-nak kereszteltem el.

— Tessék már elmondani, hogy történt.

— Semmi különös, a rejtély meg van fejtve. A kutya a hajnali harcban lövést kapott és nem menekülhetett el gazdájával. Mikor estefelé zajt hallott, mint minden beteg kutya a sötét ágy alá bújt. Mikor az ágyban elalvás előtt, a fogaidon át szuszogtál, azt hitte, hogy hívod és örömében csóválni kezdte nagy farkát. Ez koppantott a padlón. Néha pedig nyögött szegény, mert fájdalmai voltak. Látod Sanyikám, ez volt a szellem.

— Nahát, nagyszerű kapitány úr! — szólt lelkendezve a hadnagy és szeretettel simogatta meg a mellettük bukdácsoló bekötözött „Vihart“.

— No de siessünk, mert már virradni kezd

és a szegény „Vihar“ megint megsebesül, —
szólt Baghy és meggyorsították lépéseiket.

A század nagy örömmel fogadta a sebesült kutyát. Csakhamar kedvence lett nemcsak gazdájának, de az egész ezrednek. Bizony, a derék kutya végigharcolta gazdája mellett az egész világháborút. Hálás volt, nagyon hű, mert nem tudta elfelejteni, hogy gazdája mentette meg abban a malomban életét. Csak egy kutya tud ilyen hű lenni, mert az emberek, fiaim, azok hamar elfelejtik, ha valaki valami jót tett velük.

Baghy kapitány úrból, méltóságos és nemzetes vitéz Baghy István ezredes úr lett, brigadéros egy szép dunántúli városban, de a „Vihar“ a jó öreg kuvasz még mindig megvan. Szép ezüstveretű gallér van a nyakán, olvassátok csak el mi van rata.

„V I H A R“

a glavicai major szelleme.

Megsebesült: 1914. évi október hó 11-én.

Végigküzdötte a nagy háborút
és hűségesen szolgálta gazdáját:
vitéz *Baghy István* ezredest, Liget-sor 21.

Szeressétek édes gyermekeim a kutyákat,
mert ezek a legokosabb és leghűségesebb tár-
saink, akik sohasem hagynak el minket, sem
jóban, de még kevésbé a rosszban.

Vitéz Miklóssy kapitány markosai

A szerb harctéren volt egy kapitány, akitől a katonák között az a hiedelem járta, hogy meg van babonázva az ördögtől és nem fog rajta az ellenség golyója. Volt olyan is, aki látta mikor egyszer visszapattant róla a golyó és elerőtlenedve a lába elé esett.

Valóban ezt kellett róla hinni, mert mindig előljárt, mindenütt első volt és ha vissza kellett menni, mindig utolsónak hagyta el a védelmi állást. Nem járt az guggolva soha, csak mindig gyertyaegyenesen. Egész nap nevetett, harcban, csatában, esőben, szélben, neki minden mindegy volt, ő állandóan mókázott és nagyon jókedvű volt. Nem az árokban, hanem az árok tetején borotválkozott.

Egyszeriben azt mondták róla a bakák, hogy sohasem alszik. Hát bizony én se láttam őt aludni soha, pedig a szomszédja voltam — innen Pestről egészen be Szerbiába. Egy nagy pásztorbot volt a kezében, néha egy pálca és azzal járta a fáradt katonák sorát, éjjel-nappal

egyaránt. Lövöldözhetett tőle a szerb, fittyet hányt reájuk és ment jókedvűen fütyürészve tovább.

A honvédek rajongással vették körül századparancsnokukat. De nemcsak az ő emberei, hanem az egész ezred legénysége szeretettel köszöntötték, ha valahol megjelent. Mikor már mindenki holtfáradtan odavágta magát az anyaföldhöz, vitéz Miklóssy Pista kapitány mint egy szellem, frissen járta a bakák sorait és minden szakasznál tudott egy tréfát csinálni.

Igen, ő róla szólnak e sorok és ő vele, az ő embereivel történtek ez apró bohóságok, a halálmezők közepén.

Még a hadjárat legelején kiválogatta századából a legerősebb, a legmarkosabb legényeket. Nagyon válogatós volt ám a kapitány úr, mert csak azokat szedte ki a sorból, akik jó nagy tenyerükkel, széles vállukkal messzi ki-magaslottak a többiek közül. Büszke is volt ám az a magyar legény, akit a százados úr maga mellé vett. Ezeket csak úgy hívta: „markosok“. Mikor elkiáltotta magát: Markosok hozzám! a jól megtermett alföldi legények villogó szemmel ugortak előre a csapat élére. Ezeknek a markosoknak egy Pálinkás Gábor nevű szakaszvezető volt a parancsnokuk. Ennek volt, gyerekek, csak igazán hatalmas nagy tenyere. Egy öthónapos csecsemő bátran bölcsőnek használhatta volna. Ha ökölbe szorította és rásujtott egy ökörré, az azonnal elszédült tőle. Ugy tudott

ütni vele, mint egy nagy kalapács. De a többi markos, voltak vagy tízen, nem nagyon messze maradtak a vezér mögött.

Mikor támadtunk, Miklóssy kapitány maga mellé vette a markosokat és azokkal, de még azoknak is az élén járva, vezette a csapatot. Egész regéket meséltek a markosok vitézségéről és hőstetteikről.

Valjevó előtt az egyik markos elment szívat keresni. Benyit egy házba és ott lát vagy húsz szerb katonát. Egypáran aludtak, a többiek egy asztal körül ültek, puskájuk a falnak támasztva. Oda se néztek, hogy ki nyitott ajtót. Petykó tizedes, aki valamit tudott szerbül, első pillanatban meghökkent, mikor a sok szerbet látta, mert hiszen egyedül volt, de csakhamar feltalálta magát és puskáját tüzelésre készen tartva, elkiáltotta magát:

— Dobre vecser! (Jó estét!)

Ezek még vissza is köszöntek, azt hitték egy szerb van az ajtóban. A markos tizedes erre magyarul vezényelni kezdett, mintha sok ember lenne mögötte, becsapta az ajtót kívülről és az ablakon beszólt, hogy miután fogságba estek, adják ki a puskákat egyenkint az ablakon.

A csapdába került szerbek nem tudták mi van kívülről és elkezdték kiadogatni a fegyvereiket. Milyen nagyot nézett a markos Petykó tizedes, mikor a holdvilágnál már a hatvanadik fegyvert számolta le a ház fala mellé. Erre az összes fegyvereket egy szalmakazal alá dugta

és kihívta a szerbeket. Sorakoztatta őket, bevezette Valjevóba és szabályszerűen jelentést adott le róluk a kapitány úrnak. Szilvát ment szerezni és szerbeket hozott a tarisznájában. Azután tíz emberrel visszament a fegyverekért a szalmakazalhoz.

Volt nagy öröm, mikor Petyko tizedes úr, derék kis csapata élén bevonult a hatvan szerb fegyverrel. Olyan büszkén járt-kelt Petyko tizedes Valjevóban, mint a mesekirály Tündérországbán. Boldogságában talán még azzal sem cserélt volna.

— Hej, de ravasz fickó ez a Petyko tizedes úr — mondogatták a bakuskák, — mert mégis csak nem kis dolog, egy magyarnak hatvan szerbet, meg hatvan szerb puskát hazahozni.

Nemsokára megjött a legfelsőbb Hadúr, a király elismerése is. A nagy ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve. Szép nagy oklevél is volt mellette. Az írás, amely hirdeti örökkön örökké, hogy nincsen párja a vitéz magyar bakának.

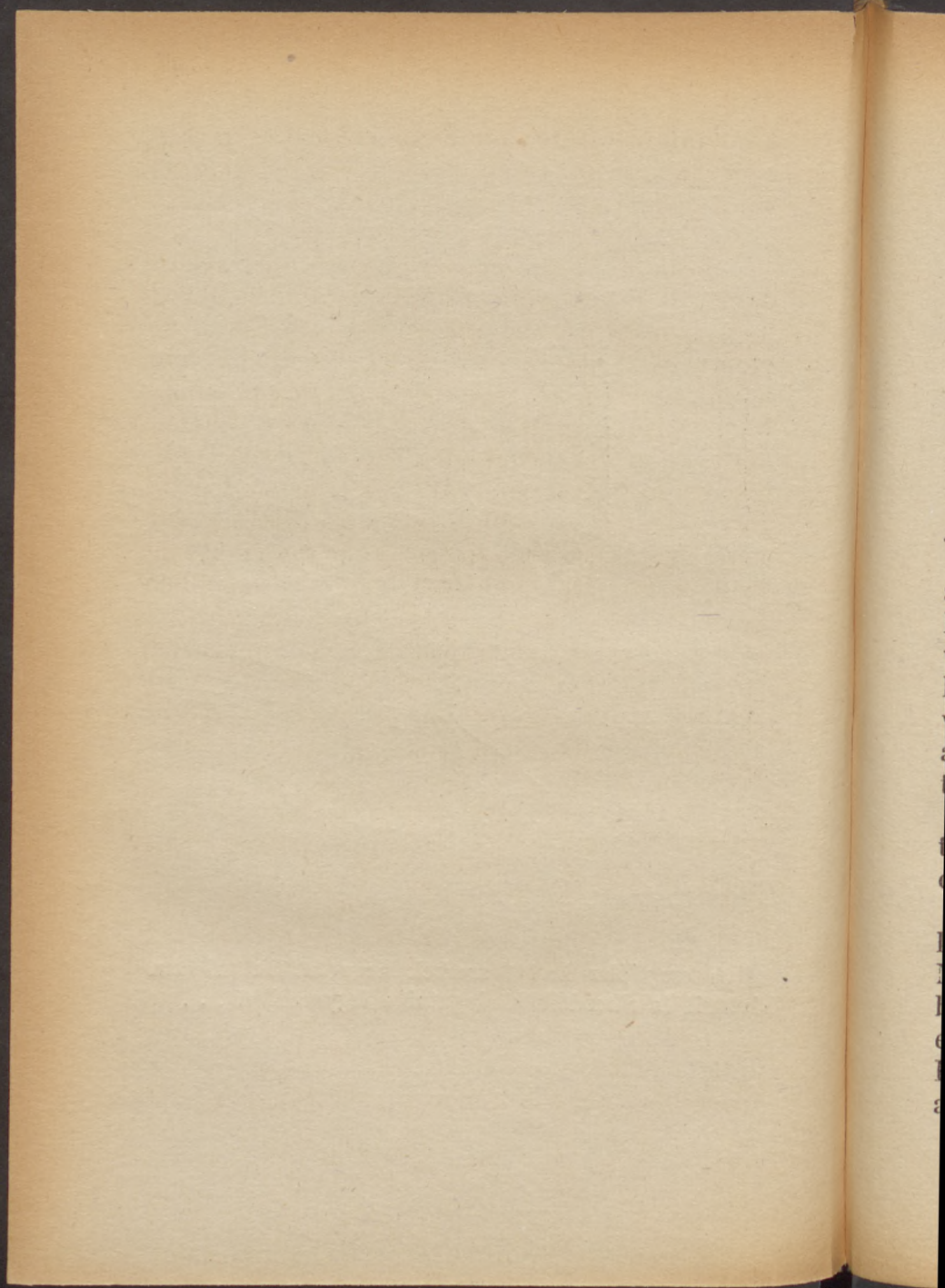
De tudok én még sok igaz mesét mondani a derék „markosokról“.

Hallgassátok csak!

Mikor a huszonkilences honvédek egy szál deszkából álló padlón éjjel átmentek a híressé lett Ljig-folyón, megint csak a „markosok“ jártak elől. Egy cserjésben elmarkolták az ott leselkedő szerb őrszemet. Odacipelték Miklóssy

A csapdába került szerbek nem tudták mi van
kivülről és elkezdtek kiadogatni a fegyvereiket . . .

kapitány úrhoz, hát mindenkinek leesett az álla a csodálkozástól, mert a szerb fogoly magyarul köszönt:

— Adjon Isten jó estét!

Kiderült, hogy éveken át mint péklegény dolgozott Budapesten. Csakhamar megvallotta, hogy ő egy szerb tábori őrsnek előreküldött őrszeme és hogy vagy tizenhat társa az alig háromszáz lépésre lévő parasztházban pihen. A markosok mint a macskák hason csúszva négykézláb megközelítették a házat. A péklegény nyitott ajtót, azt hitték csak egyedül jön. Utána berohantak a „markosok“ és egy hang nélkül lecsipték az egész bandát. Nem volt szabad sem löni, sem kiabálni, teljes csendben kellett mindezt megtenni, mert különben észrevették volna a hátul lévő szerbek, hogy az éj leple alatt támadásba mentünk át. Minél később vesznek ugyanis észre minket, annál nagyobb a meglepetés és annál nagyobb zavart okozhatunk soraikban.

A fegyverekből kivettük az elsütő gépezetet és őrizet alatt ott a házban hagytuk a csapdába került rácokat.

A „markosok“ tovább mentek, de magukkal vitték Milánt, a szerb pesti péklegényt. Miklóssy kapitány legelsőnek, mellette Milán handukolt. Az élen járó fiuk egyszerre maguk előtt látták az igen mély és sebesen rohanó Kacser-patakot. Milán itt megmutatta, hol van a szerbek titkos hídjá és pár perc alatt az egész

zászlóalj a tulsó oldalon volt. Gyenge köd ereszkedett alá, ez tompította a holdvilág éles fényét.

Egyszerre hasravágódtak a markosok. A hegyről, ahova éppen fel akartunk kapaszkodni, két szerb bandukolt lefelé. Mindenki csendben várt. Egyenesen Miklóssy kapitány felé tartotak, ki két markossal egy sövény mögött volt elbujva. Mikor a két szerb a sövényen átlépett, egy-egy marok kapta el a torkukat, de olyan ügyesen, hogy egy hangot sem tudtak adni. Most már megvolt minden remény arra, hogy a mit sem sejtő szerbeket, éjjeli álmukban fogjuk meglepni.

Miklóssy kapitány, aki már zászlóaljparancsnok volt, derék „markosaival“ néma csendben közeledett a szerbek főfészkéhez, ahonnan egész nap tüzelték a támadó honvédek rajvonalát. Talán száz lépésre lehettek már, mikor megpillantottak két szerb őrszemet az ellenséges állás felett járkálni.

Most meg kell magyaráznom nektek, hogyan is építettek maguknak menedékhelyet a szerbek. Először is egy széles és mély folyosó-szerű csatornát ástak a földbe. A kiásott földet az ellenség oldala felé dobálták ki és így egy kis gátat építettek maguknak. Most már bebujhattak az árokba, de fölülről még mindig be lehetett lőni hozzájuk puskával. Ezért tehát a szomszéd erdőből fatörzseket vágtak ki és azokat egymás mellé keresztbe fektették az árok tetejére. Erre azután még jó vastagon

földet raktak rá. Mind a két végébe lépcsőt vájtak a földbe, ez volt a kijárat meg bejárat. A földgátakba kis lukakat fúrta, azokon ki dugták a puskát és úgy céloztak a támadó magyarokra.

Egy ilyen menedékhely tetején sétált a két őrszem. Az egyik igen szemfüles volt és észrevette a markosokat.

— Stoj! Állj, ki vagy! — kiabálta szerbül, puskáját tüzelésre készen tartva.

A markosok elvágódtak. Ebben a pillanatban Miklóssy kapitány oldalba lökte a mellette álló Milánt és suttogva mondta:

— Beszélj hozzá szerbül, mert különben rögtön meghalsz!

Milán máris szerbül felelt az őrszemnek.

— Testvér, mi vagyunk, ne bolondozz. Tedd le azt a puskát.

Miklóssy kapitány melléje kúszott és magyarul a fülébe súgta mérges, parancsoló hangon:

— Mondd, hogy a tábori őrsről jövünk, mert a Drina-hadosztálybeliek felváltottak minket. No rögtön! — és pisztolyát megtáncoltatta Milán orra előtt. Ez ijedten ismételte szerbül:

— Testvér, a Kacser-pataki tábori őrstől jövünk, mert a Drina hadosztálybeliek leváltottak minket.

— Jól van, jól, dobre, csak jöjjetek — válaszolta álmos hangon a másik őrszem, aki ezalatt egész közel jött szerb őrszemtársához.

A „markosok“ megindultak. Elöl Milán, folyton szerbül kellett beszélnie, mintha mesélne valamit. De csak egy pár lépést mentek így, mert egyszerre nekirugaszkodott vagy öt markos és egy pár másodperc múlva a szerb őrszemek torkára tapadt két markos hatalmas tenyere.

A többiek a menedékhely két kijáratához rohantak, hogy elállják az utat, ha a többi ki akarna onnan szaladni.

Most kezdődött csak az igazi mulatság.

A két kijáratnál álló markosok elkezdtek kiabálni:

— Koma, gyere ki!

A rációk majdnem mind, álmukból felriadva, nem tudták mi történik odakint és egyenkint a kijáratához bukdácsoltak, hogy megnézzék mi ujság a holdvilágos éjszakában.

Ahogy az egyik kidugta fejét a kijáratnál, már fogta a vállát két hatalmas marok. Egyszerűen így egyenkint kiráncigálták őket mint a halakat a vízből.

Százhusz darab szép „halat“ fogtak így ki a markosok és két egészen új, a franciáktól kapott szép nagy, gépszerkezetre járó golyószóró puskát, sok löszert, felszerelést zsákmányoltak ezen a helyen.

Ez persze nagy zajjal járt és segítségükre jöttek a többi szerbek. Hogy ezen az éjszakán mi történt azután, azt majd elmondom nektek, ha mint nagy legények fel fogtok csapni kato-

nának és a piros-fehér-zöld Máriás zászlóra fogtok felesküdni.

No de hogy ennek a mesének is a végére járjak, mire hajnalodni kezdett, a szerbek már árkon-bokron túl rohantak a fekete hegyek közé.

Miklóssy Pista kapitány pedig azóta alvezredes úr lett és mindezen hősi tetteiért most a nyáron vitézzé avatták.

„Bandi“ a sebesült hős

Ezredünk a harctérre indult. Víg zeneszó mellett, sok szép zászló alatt közeleedtünk a pályaudvar felé.

Természetesen a zászlóalj kutyája, a rettenetes „Bandi“ is velünk jött és útközben jó pár-szor elállította a szívverésünket. Elszánt és vak-merő állat volt. No meg egy kicsit szemtelenül elbizakodott, mert mindig maga mögött érezte az egész zászlóalj védő kezét.

Alig indultunk el, már vicsorgó fogakkal nekiugrott egy szemberohanó autó első kerekei-nek. Hajszálon mullott, hogy nem maradt alatta. Persze az autónak meg kellett állani. Majd rajta-rajtában nekirugaszkodott a nép-ligeti villamosnak. Már nem is mertem oda-nézni. A vezető lefékezte a kocsit. Egy kerék-páros pékinast leszállított a gépről, mert féltette a kerék gummiját. Leszállásnál elcsúszott, az-nap a tisztviselőtelepi nyaralók földes kiflit ettek, mert az egész kosár kiflirakomány kifor-dult az útra. Mondom nektek, bátran mozgó-fénykép felvételeket lehetett volna csinálni „Bandi“ hajmeresztően merész mutatványairól.

Ha nem lett volna katonakutya, már réges-régen nem élne. De kocsis, soffőr, villamoskocsivezető, látva, hogy katonákkal van a kutya, esetleges kellemetlenségeket elkerülendő, inkább elnézők voltak vele szemben. Bizony én nem is tudnám úgy hirtelen kiszámítani nektek, mi mindent kapott volna emlékebe az a soffőr a legénységtől, ha úgy véletlenül elgázolta volna a Bandit.

Mert a „Bandi“ az egész zászlóalj kedvence volt. Jaj annak, aki bántani merte volna. Még Somogyi főhadnagynak — ha szabad úgy kifejeznem magam — „Bandi“ nevelőatyjának sem szívesen nézték el, mikor néha megérdemelten fenyítést kapott. Egyszóval „Bandit“ a bakák egyszerűen elkényeztették. Mindenki simogatta, etette otthoni madárlátta kenyérrel, ha pedig valami meg nem engedett huncutságot csinált, a bakanépség kórusban jóízűeket nevetett rajta.

Mindenféltre betanították. Tudott jelentést vinni, szolgálni, parancsra ugatni, hason csúszni, cigánykereket vetni, egyszóval „Bandi“ okos, tanult hadikutya volt.

Koromfekete foxterrier és rattlerkeverék. Jól kifejlődött kan, erős, izmos állat. A patkányokat egy másodperc alatt nyakon csípte, összeroppantotta, hogy utána a legmélyebb undorral öblögesse ki a száját a víztartó vödörben.

A harctéren még jobban megszerettük a

hűséges, kitartó kutyát. Sohasem volt gyengélkedő, pedig esőben, sárban, hőségben és hidegben egy percre sem hagyta el csapatját.

Állásharcot vívtunk és hátul a faluban a glava nizni erdő mögött rendezkedtünk a sok viharos harcok után. Ekkor hozták ki a kézigránátokat az ezredhez. Kézigránátnak hívják, mert olyan bomba, amit kézzel kell hajítani mint a követ. Ott aztán ha a földre esik, nagyot robban és sok-sok füstöt csinál. Az ellenség a füsttől nem lát minket és mi meg tudjuk rohamozni.

Persze a katonákat tanítani kellett, hogyan dobják ezeket a kézigránátokat. Fából hamis gránátokat csináltunk és azokkal gyakorolták a dobást. A „Bandit“ betanították, hogy ezeket az eldobott fagránátokat visszahozza. Tetszett is a lusta bakusoknak, hogy a gyakorlat céljából eldobott hamis fa kézigránátokat „Bandi“ mindig hűségesen apportírozta. Néha ügyesen a fanyelénél megfogva kettőt is visszahozott egyszerre. Ilyenkor a vastagabb végüket a földön vonszolta maga után. Fáradhatatlan volt ebben a szolgálatban is a derék „Bandi“. Ha százszor dobták el gyakorlatul a fa kézigránátokat, nyílsebesen rohant utánuk és hűségesen visszahozta gyakorlatozó gazdáinak.

Nem sokáig tartott az állóharc. Támadásba mentünk át. Már este zizegett, bűgött a telefon-masina és diktálták a másnapra szóló támadási parancsot.

Szép verőfényes hajnalon, egy vasárnapi

reggelen indultunk támadásra. Természetesen a „Bandi“ is velünk volt és mindig a legeslegelső vonalban tartózkodott. Mindig a legelső embernél járt, odasimult hozzá és leste a parancsait. Onnan gyakran vitt írásbeli jelentéseket hátra a parancsnokhoz, de már pár perc múlva rohant vissza előre.

A támadás igen szépen haladt előre és a szerbek már kezdtek lassan visszamenni. De egy pár elzánt rác, még mindig makacsul kitartott a fedezék mögötti állásban. Parancs érkezett, hogy meg kell rohamozni.

A bátrabb fickók hason csúszva, a puskára feltűzött szuronnyal igyekeztek közelebb jutni az ellenséghez. Már olyan közel voltak, hogy elhatározták az ellenséget kézigránátokkal megdobálni. A parancsnok sípjelére elrántották a gyújtózsínórokat és hat ember egyszerre dobott hat kézigránátot.

A kézigránátok füstölögve kalimpálóztak magas ívben a levegőben, süvítve repültek a cél felé. Ebben a pillanatban előugrott az egyik ember mellől a hűséges „Bandi“ és ahogy szokva volt, vadul rohant előre apportírozni a kézigránátokat. Egy pillanat alatt hat kézigránát roppogásszerű robbanása remegtette meg a levegőt. Füst, láng, toronymagasságra repülő homok és szikladarabok lehetetlenné tették meglátni, mi történt a derék jó „Bandi“-val.

Az első emberek betörték az ellenséges állásba; utána rajta-rajta kiáltásokkal a többiek.

Az ellenség elfutott, a csatát megnyertük, vége volt.

Mindenki a „Bandit“ kereste. Egy bokor alatt ott feküdt összeszaggatva. Volt még benne élet, hívták a sebesültvivőket. Kulacsból vizet adtak, illetve öntöttek szétroncsolt szájába. A nyelve sem volt szegénynek egészen ép.

Az ezredes úrtól kezdve az utolsó közvitéig letörten állottuk körül a hűség és kötelességteljesítés áldozatát. Volt aki látta, hogy még felkapta a füstölgő kézigránátot és már igyekezett is vissza, de szájában felrobbant.

Visszavitték a segélyhelyre. A doktor bácsi a zászlóalj orvosfőnöke, azonnal hozzálátott a sebesült állat bekötözéséhez. Egy sebesültvivő két karjába fogta és a szegény állat nyöszörögve tűrte a kötözést. A vitéz katonák is odajöttek és bizony sokan könnyezve siratták a sebesült „Bandit“. Hét nagy és több apró sebből vérzett a szegény. Bal első lábafejének két ujja hiányzott és több apró vasszilánkot távolított el a jószívű doktor bácsi.

Az ezredes úr megengedte, hogy egy katonára utazzon fel a kutyával Budapestre, a kutyakórházba az Állatorvosi Főiskolába. Klaub Lajos honvéd indult útnak a sebesült „Bandival“.

Sürgönyöztünk a kutyakórházba és jeleztük, hogy a kutya ápolójával útban van Budapestre. Az ápoló szerencsésen meg is érkezett.

Ebben a pillanatban előugrott az egyik ember mellől a hűséges „Bandi“ és ahogy szokva volt, vadul rohant előre apportirozni a kézigránátokat . . .

Án
a

ta

gá

ös

fe

be

a

ka

to

áp

H

do

a

zé

„L

ez

tu

jo

id

ké

be

m

bó

Ámde a villamos-kalauz nem akarta felengedni a kocsira.

— Kutyát nem szabad villamoson szállítani! — kiabálta a szívtelen kalauz.

Csakhogy Klaub honvéd sem hagyta magát. Hangosan elkezdte panaszkodni, hogy az össze-vissza kötözött sebesült kutyát nem akarja felvenni a kalauz. Mikor meghallották az emberek, hogy miről is van szó, hogy mi történt a kutyával, majdnem megverték a szívtelen kalauzt és követelték, hogy vigye el a hős állatot a kórházig. Ugy is volt.

Pár nap múlva visszajött az ezredhez az ápoló. Ezer kérdéssel ostromolták egyszerre. Hála Istennek a tanár úr azt üzenete, hogy gondos ápolás mellett meg lehet menteni.

A kutyakórházban, a sebészeti osztályon a 11-es számú kutyaházikóban nyert elhelyezést.

Meg is fogadták a századnál, hogy „Bandi“-nak felgyógyulása után a tiszt bácsik ezüst nyakravalót fognak venni. Gyakran kapunk azután a harctérre értesítést, hogy „Bandi“ jobban van, de teljes felgyógyulásához sok idő kell.

— — — — —

Nemsokára én is felkerültem egy pesti kórházba. Ezredbeli vitézekkel a kertben elbeszélgettünk a harctér emlékeiről. Pár hét múlva többen gyógyultan távoztunk a kórházból. Elbúcsúztam katonáimtól és mindenki

ment a maga útjára — haza. Én azonban elhatároztam, hogy meglátogatom a „Bandit“ a kutyakórházban. Vettem egy üveg tejet és elindultam a Baross-tér felé. Hát Uramfia, mikor a Rottenbiller-utcába akarok befordulni, négy tétován lődörgő bakát pillantok meg, ahogy úgy körülnézdegélnek. Rögtön megismertem őket, a kórházi betegtársaimat, akik ma velem együtt jöttek ki.

— Hová mentek fiuk? — kérdem tőlük.

— A „Bandit“ szeretnők meglátogatni, oszt a kutyakórházat keressük!

Lássátok gyermekeim, ez a magyar katona. Magammal vittem őket. Legalább a markukba nyomhattam a tejes üveget, amit a „Bandi“-nak cipeltem a messzi tejcsarnokból.

Hála a főiskola gondos orvosi ápolásának, „Bandi“ teljesen felgyógyult. Nemsokára visszamehetett szeretett ezredéhez, de már akkor a nyakán volt az ezüst, kis lakattal lezárt nyakravaló, a századom tisztjeinek ajándéka:

A KÖTELESSÉGTELJESÍTÉS HŐSI
SEBESÜLTJÉNEK

A 7. SZÁZAD

TISZTIKARA.

A halál almája

Ugy volt, ahogy mesélem . . .

Fekete ország, csunya ország a rácok hazája. Rossz emberek laknak arrafelé. A magyar katona, az ő nemes jó szívével, alig tudott hozzászokni a szerbek kegyetlen harci modorához.

Ellensége ott a magyarnak mindenki, öreg, ifjú és gyermek. Még a szoknyás asszonyok is puskával jártak. Nemcsak katonákkal kellett ott harcolnunk, hanem olyanféle szegénylegényekkel. Nem volt azoknak se parancsnokuk, se egyenruhájuk — csak egy öreg nagycsovű puskájuk. Ezek voltak a komitácsik. Ezek lövöldöztek a magyar katonára mindenfelől. A kazal mögül, a fa tetejéről, a házak padlásablakából, a sziklák mögül, mindenütt feltűnt, a bocskoros komitácsi. Elsütötte a célbavett puskáját, azután rögtön eltűnt. Sohasem lehetett megcsípni, mintha maga a föld nyelte volna el. Mint az árnyék úgy kísérték minden lépésünket. Éjjel tüzet gyújtottak, lámpákkal intettek, ezzel árulták el, hogy merre járunk.

Mikor mind elszöktek a magyar katonák

elől, a falut egész üresen hagyták. Lisztet, zsírt, mindent elástak. Nem azért szöktek ám, mert félték a magyar fiuktól. Dehogyan, tudták azok jól, hogy a magyarnak jó szive van. Azért mentek el, hogy ne találjon a magyar hadsereg még egy falat kenyeret se a faluban. Hogy ne legyen senki, aki egy kis meleg ételt adhasson a fáradt harcosnak.

Figyelmeztettek is minket, hogy még a kutakat is megmérgezik. Mielőtt elszöktek, a ház udvarán lévő kútba mérget dobtak bele. Így a szegény magyar honvéd még egy kulacs vizet sem tudott kapni a faluban. Ki mert volna inni abból a kútból, amelyre a mi előre küldött huszáraink cédulát akasztottak:

VIGYÁZZ! MÉREG!

Már majdnem minden kútra ilyen cédulát kellett akasztani. De nemcsak a falubeli kutakat fertőzték meg rögtönlő mérgekkel, hanem még az erdei források tartályvizébe is halálos porokat szórtak. Szegény magyar baka, még vizet sem tudott nyugodtan inni. Csak a patakok vizét mertük megkóstolni.

Nem volt ezek előtt semmise szent. Az egyik üres faluban feltűnt, hogy nagyon sok frissen hantolt sír van. Rajta frissen ácsolt kereszt és szerb betűkkel az írás, hogy itt nyug-

szik egy hős szerb katona. A magyar baka mikor elment előtte, megemelte kalapját, keresztet vetett és azt mormolta magában: „Isten nyugosztalja!”

Pihenőt tartottunk. Nagyon fáradtak voltunk. Ott ültem egy rozoga padon és egyszerre odalép hozzám a század anyja, az őrmester úr. Olyan titokzatos arcot vágott, tudtam, hogy valami fontosat fog jelenteni.

— Kapitány úr alázatosan kérem — kezdte suttogva a szót — furcsa nekem, hogy annyi sír van itt a faluban. Hiszen nem volt itt nagy csata. Mintha kolerajárvány pusztított volna, annyi itt a friss sír.

— Hát talán az volt.

— Nem hiszem én kapitány úr, nem hősi halott van ezek alatt, hanem szalonna.

— No csak nem gondolja komolyan, öreg Csupor?

— De bizisten, felásnék én egyet, ha a kapitány úr megengedné.

— Jól van, megengedem, de csak úgy, hogy a katonák ne lássák, mert azt mondanák, hogy a Csupor őrmester úr még a halottakat sem hagyja pihenni.

Mindjárt el is indult a kertek aljába egy kis bakaásóval a kincskereső Csupor őrmester úr. Mi meg addig arról beszélgettünk, hogy az öreg strázsamesternek mindig ilyen ravaszágokon jár az esze, sohasem nyugszik.

— Halló! Halló! Kapitány úr tessék jönni!

Egy ház kapujában ott állott Csupor őrmester és boldogan hadonászott a lapáttal.

Futva értünk a nyitott sírhoz, hát Uramfia, nem halott volt benne, nem is szalonna, hanem sok láda patron.

Futótűzként terjedt el a híre, hogy milyen nagyszerű fogást csinált Csupor bácsi.

Egy fél óra alatt minden sírt felástak. Hát bizony előkerült onnan mindenféle patron, még nagy ágyúgolyóbis is, sőt két egész új fráncius géprejáró puska. Persze, ha visszajöttek volna a rácok, ott találták volna az elásott puskákat és patronokat.

Olyan nagy volt az öröm, hogy a bakusok el is felejtették a két nap óta hiányzó gulyást. De a nagy örömbe, mint a villám a tiszta kék égből, úgy csapott le közénk a hír, hogy az egyik század bakái, mind erős gyomorgörcsökkel, nagy kínok között, megbetegedtek.

— Biztosan ittak a mérgezett kútból! — mondták ki egyhangúlag az ítéletet a magyar fiuk.

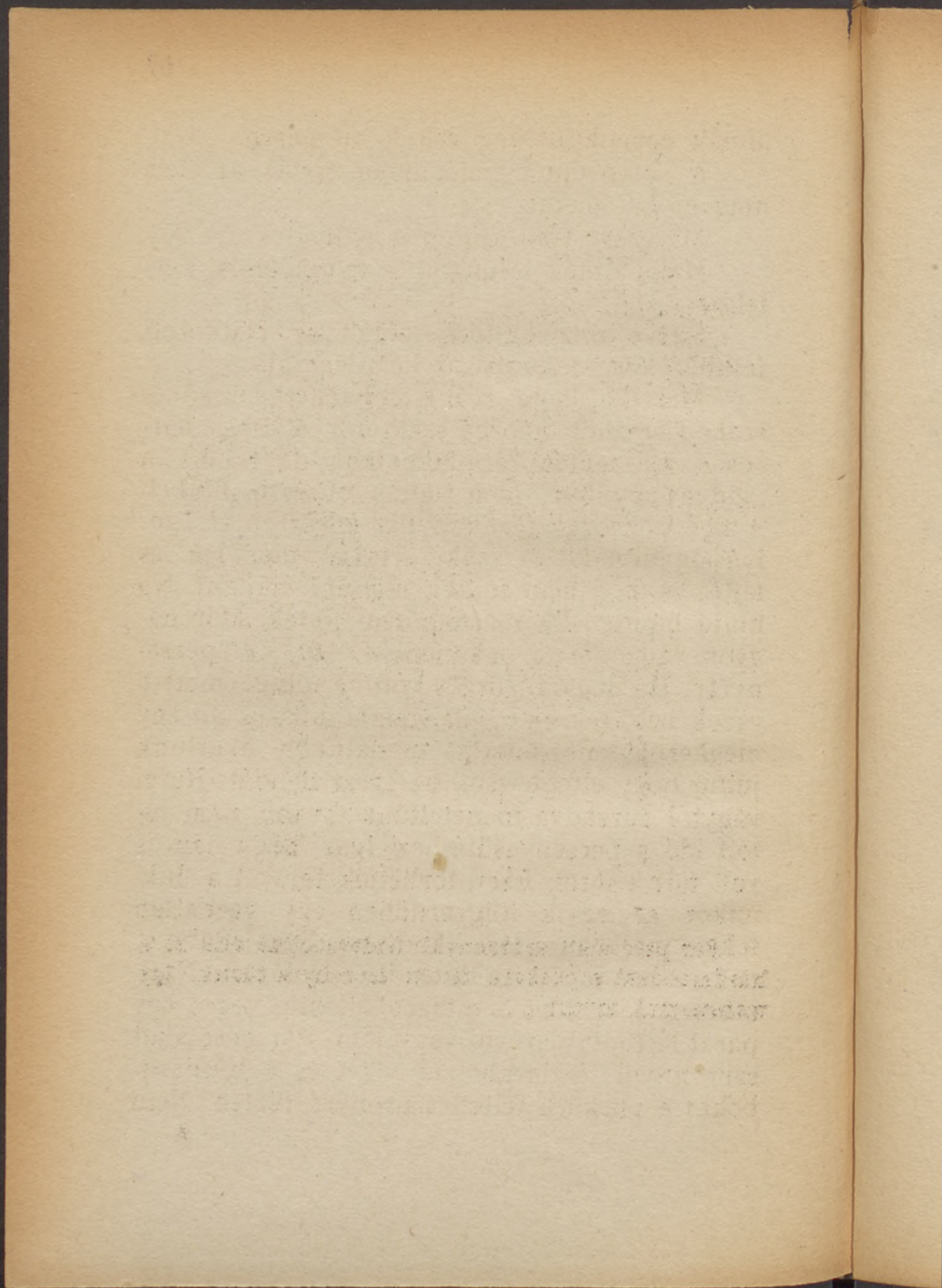
A betegek azonban váltig tagadták, hogy valamiféle vizet ittak volna. Az orvos bácsi rögtön ellenmérget adott a vitézeknek és csakhamar jobban lettek.

A sok kérdezősködésre bevallották, hogy az egyik gyümölcsöskertben szép almafákat találtak és azokról almát szedtek.

Hamar megvizsgálták és akkor az orvos bácsi megállapította, hogy az élő fán csüngő

Pár perc alatt szuronnyal feldarabolták őket és a húsdarabokat a puskára feltett szuronyra tűzték. Így meneteltünk tovább . . .

almák egyenkint meg voltak mérgezve.

A halál almái csalogatóan hívták az éhes magyar katonákat.

Mérgezve volt ott még a gyümölcs is a fán.

Halál-almák csüngtek a gyümölcsös kertekben.

Sietve menekültünk ebből az elátkozott faluból, ki a szabadba az Isten ege alá.

Már majdnem reánk sötétedett, mikor a szabad ég alatt táborba szálltunk. A derék harcosok kipihenték fáradalmaikat, de sajnós, a „gulyás-ágyúink“ nem tudtak utólélni minket. A kocsin mozgó főzőkonyhát neveztük el „gulyás-ágyúknak“. A szűk, sziklás, meredek és lejtős utakon nem tudták utánunk hajtani. No majd holnap. De másnap sem jöttek. Már nagyon vágódott a bakanépség egy kis pecsenyére. De nagyon sürgős volt az utunk, mert a rácok betörtek az egyik vonalunkba és mi egy megkerülő mozdulattal a hátukba akartunk jutni, hogy elfoghassuk az egész bandát. Harci vágytól duzzadva meneteltünk tovább, nem jutott idő a pecsenyesütéshez. Igaz, hogy nem is volt mit kisütni. Ezen törhették fejüket a fiuk, mikor az egyik tölgyerdőben egy gazdátlan fekete malac-csordára akadtunk. Ejha! Roham, neki a bakák a szétszaladt csordának. Nyílsebesen kergették a malacokat, míg végre egy párat le tudtak szúrni vagy löni. Pár perc alatt szuronnal feldarabolták őket és a húsdarabokat a puskára feltett szuronyra tűzték. Nem

volt idő malacpecsenyét sütni s így „feltűzött szuronyal“ meneteltünk tovább. Régen nem ettem olyan jóízű malacpecsenyét, mint aznap este, nyárson sült és ami a fő, korgó üres gyomornak.

A szerbek pedig neszét vették, hogy a hátukba akarunk kerülni és kereket oldottak.

A szuronyokról aztán lekerültek a malacbordák és rövid félóra alatt az egész század nyársonsült pecsenyénél lakmározott.

Legalább biztosak voltunk, hogy az élő malacokat nem mérgezhették meg.

Az ezred kislefia

Napok óta kergettük a rácokat. Hegyen föl és völgyön le. Ugy mentünk, mintha egy hullámvasúton ülnénk. Szerencsére későn ősszel, már nem tűzött oly forrón a nap és bírtuk az iramot.

Nem is tudtuk megérteni, hogyan tudnak olyan ügyesen elszökni előlünk. Egyszer meg is kérdeztünk egy fogoly rác katonát, miért szaladnak olyan eszeveszetten a magyar baka elől?

— Bizony Gospodin, megtudtuk, hogy a numeracsik jönnek utánunk és tőletek nagyon félünk!

— Micsoda? Numeracsi, hát ez mi?

— Numeracsiknak mondjuk azokat a magyar katonákat, akiknek szám van a sapkájukon. Azok pedig kemény legények!

Most eszméltünk csak rá, hogy ni-ni, hiszen igaz, mi honvédek tényleg a sapkánkon hordjuk az ezredszámot. Nagy büszkén kapta le mindenki a sapkáját, hogy megnézzék, rajta van-e még a száma. Akinek pedig a sok erdőág leszaggatta, hamar leült, jól benyálazta a sapka

oldalát és jó nagy számokkal, tintaceruzával odapingálta, amúgy hetykén, hogy

29-es

Hadd lássa meg a rác, már úgy messziről is, hogy honvédbakával van dolga. Ott voltak mellettünk a híres pécsi 52-es bakák, hej de tudtak azok is verekedni! Mikor meghallották, hogy milyen tekintélyük van a számozott sapkásoknak a rácok előtt, okosan ők is kezdték a sapka oldalára rápingálni az híros 52-öst. Vitéz, bátor szomszédok voltak. Szerettük is őket, úgy megbiztunk bennük mint apa a kis fiában. Ha magyar katonát tudtunk a szomszédságban, akkor nyugodtan mentünk előre.

Mentünk is vígan, dalolva harcolva, csak úgy visszhangzott a szerb erdő a sok éljentől, mikor egy-egy hegycsúcs tetejére kitűzték a piros-fehér-zöld színű magyar zászlót.

Sok apró falun, tanyán mentünk keresztül, de soha élő embert nem találtunk ottan. Mind elsöktek a rác katonákkal együtt. Két nap óta szilván éltünk, no meg el is voltunk fáradva, hát a tábornok úr megigérte, hogy a

legelső faluban pihenni fogunk. Ott megvárjuk a „gulyás-ágyúkat“ és lesz jó forró feketekávé is. Tudtuk, hogy a tábornok úr ígéretét biztosan betartja és utolsó erőfeszítéssel nekiugortunk a falu előtt álló rácoknak, hogy ne ők, hanem mi pihenhessünk fedél alatt.

Ugy is volt. Vad futással menekültek a „numeracsik“ elől és mi délfelé bementünk a faluba. A templomtorony már összedőlt az ágyúgolyóktól. Sok ház leégett, de nemhogy embert, hanem még egy élő állatot sem találunk a félig összedőlt házak között.

Megjött az ígért parancs: megállani és holnap reggelig pihenő az egész ezrednek Dolna Marza községben.

Még azt is megengedték, hogy a házakba, istállókba bemehessünk. Hej de nagy volt az öröm, annyi idő után, egyszer megint átlépni egy háznak a küszöbét, ha akármennyire is dűledezőfélben volt.

A mi századunk is kapott vagy négy házat, ezeken osztozkodtunk meg testvériesen. Volt nagy sürgés-forgás. Kipakkolás, mosakodás, foltozás, levélfírás, beretválkozás, dalolás — olyan volt ez az elhagyatott kis szerb falu, mintha búcsúja lenne. Talán még az égbe is felhallatszottak az örömkriáltások, mikor megérkeztek a szakácsok a füstölgő „gulyás-ágyúkkal“. A bakák össze-vissza ölelték, csókolták a fáradt, lesóványodott lovakat. Rögtön kifogták a hűséges állatokat, széna került az istállóba és

megitatták őket. Mindenki a szakácsoknak segített.

Lassan csend borult a falura. A fáradt harcosok, korgó gyomrukat is csillapítva, pihenni tértek. Összebujtak és mire a nap nyugovóra tért a hegyek mögé, csak a kiállított tábori őrsök őrködtek éber szemmel bajtársaik csendes, otthoni álmain.

Az egyik kis szobában Fazekas tizedessel vagy nyolcan aludtak a földön.

Egyszerre csak úgy érzi Fazekas tizedes, hogy valaki a karját ráncigálja.

— No mi az, ki az? — kérdezte álmosan.

— Tizedes úr — szólalt meg a szakasz legöregebb vitéze, Bögölös honvéd.

— Mi a baj?

— Bajnak nincsen baj, de tizedes úr én gyereksírást hallok.

— Kend álmodik.

— Nem álmodom én, mert még nem is aludtam. Most jöttem Darabossal haza járőr-ből. Még nem is pihentem.

— Hát akkor kend meg van bolondulva. Itt gyereksírást hallani, mikor még egy élő madár sem volt a faluban, nemhogy még élő gyerek.

— Pedig ha megengedné tizedes úr, elmennék én a Darabossal keresésére, mert mintha a padlás felől jönne a hang.

— Nem bánom én, ha nincs jobb dolga,

Lassan, óvatosan megindult a meredek lépcsőn lefelé, bal karján a kis fiút szeretettel magához szorította.

h
t

l
k
b
a
h
a
b
te

fa
V
sz
a
be

vi
ha
k

va
m
aj
fu

ho

hát menjen; pedig jobb lenne lepihenni, mert úgy vélem még este tovább megyünk.

— Hamar visszajövünk.

Göbölös és Darabos a két elválaszthatatlan jó pajtás, elindult megkeresni a síró gyermeket. Darabos is erősítette, hogy ő is hallotta bizony, mintha éppen a padlás felől jött volna a hang. Göbölös mégis gyanút fogott, mert hátha valami csapdáról lehetne a szó. Egyedül akart felmenni a padlásra és meghagyta Darabosnak, hogy ha segítségért káltana, azonnal tegyen egy riasztó lövést.

— Ne félj pajtás, vigyázok én rád!

Göbölös erre elindult egy meredek rozoga falépcsőn, fel a padlásajtóhoz. Zárva találta. Valahogy be volt szorulva az ajtó. Nekinyomta széles, erős vállát, az ajtó recsegett, engedett és a derék Göbölös puskáját lövésre készen tartva belépett a padlásra.

Darabos honvéd sokáig várt, lélegzetét visszafojtva leste mi fog történni. El volt szánva, ha pajtásának valami baja történne, élete kockáztatása árán is segítségére fog sietni.

Egyszerre csak látja, hogy a padlásajtót valaki bévülről feszegeti. A szive hangosan vert, már a puskája után nyult, mikor feltűnt az ajtóküszöbön Göbölös és karján egy kis rácfiut szorongatott.

— Megvan a kis árva, ugye mondtam, hogy gyereksírást hallottam.

Lassan, óvatosan megindult a meredek lépcsőn lefelé s balkarján a kisfiút szeretettel magához szorította.

Egy óra sem kellett ahhoz, hogy az egész ezred tudomást szerezzen a talált gyermekről. Csudájára jártak az egész faluból. Mindenki ölelgette, csókolgatta, becézgette. Nem is sírt már, csak mindig az öreg Göbölös bácsihoz simult. Annak a nagy bajuszát pödörgette és mohón ette a jó érett szilvát.

Az egyik hadnagy úr zsbéből előkerült egy kis hazai csokoládé, erre még el is mosolyodott az apró szőke szerb fiucska.

— Jön az ezredes úr! — kiabálta be valaki a félig nyitott ajtón.

A másik pillanatban már be is lépett a szobába. Jóságos arcán mosoly ült.

— No fiuk, hallom egy kis rácot fogtatok.

— Igenis ezredes úr, én találtam rá a padláson egy gerenda alatt. Aludt szegényke — szólt büszkén az öreg Göbölös.

Az ezredes úr megcirógatta a kis elhagyott árvát, meg is csókolta, azután az ölibe kapta.

— No vitézek, ez a kis fiu a mai naptól kezdve, az ezred fia lesz. Mi fogjuk felnevelni.

— Majd én vigyázok rá, ezredes úr! — szólt Göbölös, aki máris nagyon megszerette a kis szőszit.

— De mi lesz a neve? El is kell keresztelni. Mi legyen hát a neve? — kérdezte az óbester úr.

— Hát én úgy vélem ezredes úr — szólt

félve Göbölös — hogy arról a faluról kereszteljük el, ahol találtuk. Nem ismerem a falu nevét.

— A falu neve Dolna-Marza.

— Akkor legyen Marci!

Csakugyan közfelkiáltással Marcinak keresztelték el. Lekerült a fejről a szerb süveg és egy magyar „numeracsi“ sapkát nyomtak helyébe. A lompos kócos haját megnyírták, megmosdatták, a bocskort letekerték apró lábairól — és egy-kettőre ügyes kis alföldi fiut faragtak a Marciból.

Az ezred kis fia, az egész ezred kedvence lett. Csakhamar megtanult magyarul és hátul a szakácsoknál nagyon jó sora volt. Mindig az ezreddel maradt, egész a háború végéig. Mikor az ezred hazajött a nagy világháború után, Marci már ügyes nagy fiu volt.

Elszegődött asztalosinasnak, mert igen szépen tudott rajzolni. Ujpesten tanult a Szerb Marci egy öreg asztalosmesternél, aki nagyon meg volt vele elégedve.

Egy szép nap reggelén Marci ágyát üresen találta az öreg mester. Megszökött a Marci.

Pár nap mulva levelet hozott a posta Szerbiából:

Kedves jó Mester Bácsi!

Nagyon fáj a szívem, hogy szegény jó Anyukámat és Apukámat olyan régen nem láttam. Hazajöttem Dolna-Marzára. Volt nagy öröm itthon. Édes Anyám, édes Apám most

már nem engednek vissza, itt leszek asztalos a faluban. Köszönöm a magyar katonák jóságát, köszönöm a Mester Ur áldott jó szívét.

Sohasem fogom elfelejteni, hogy a magyar katonák mentették meg az életemet és hogy Kovács bácsi mesterségre tanított meg.

Kezeit csókolja az örökké hálás

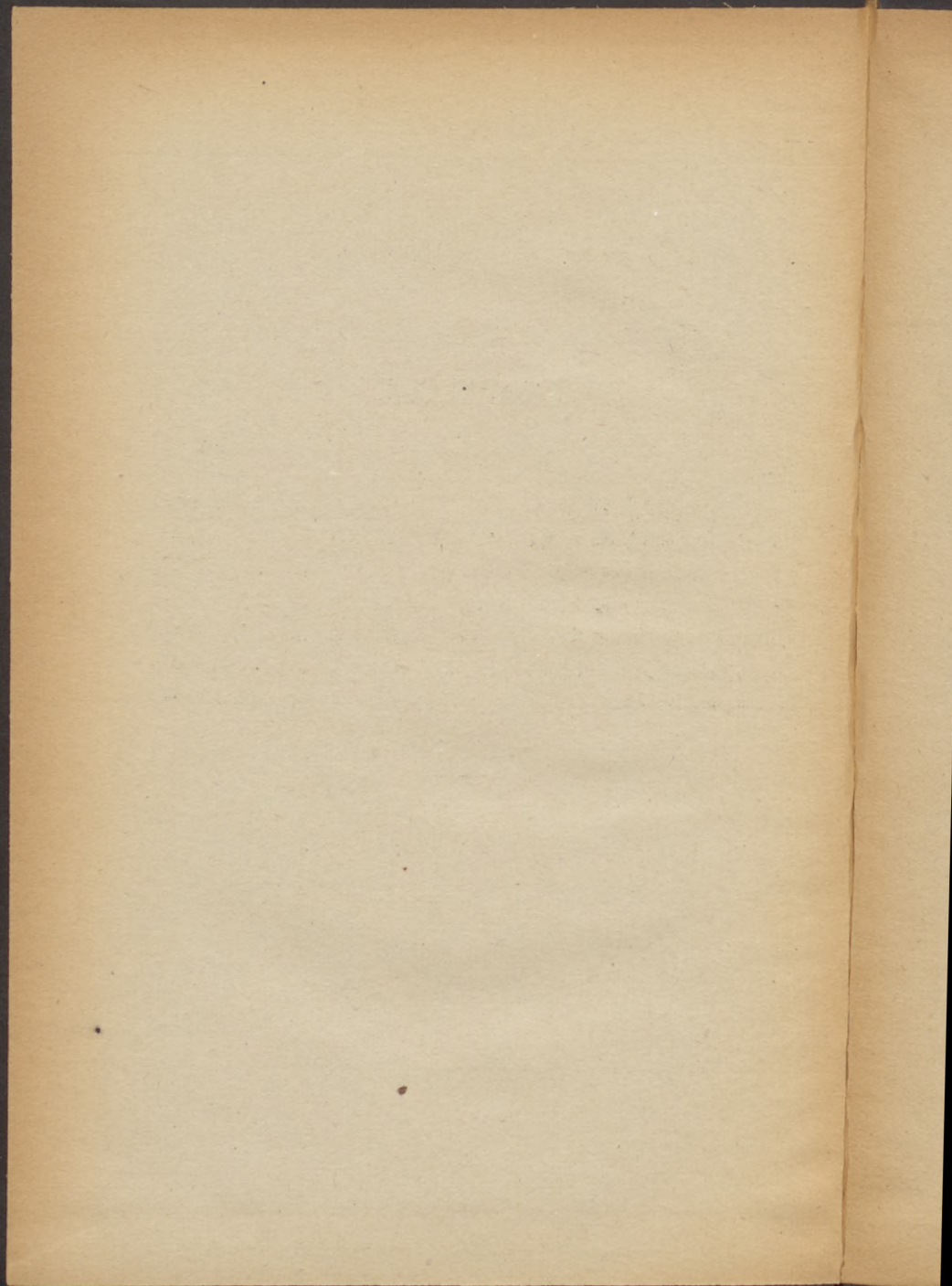
Marci,
aki most *Teslics Mirkó.*

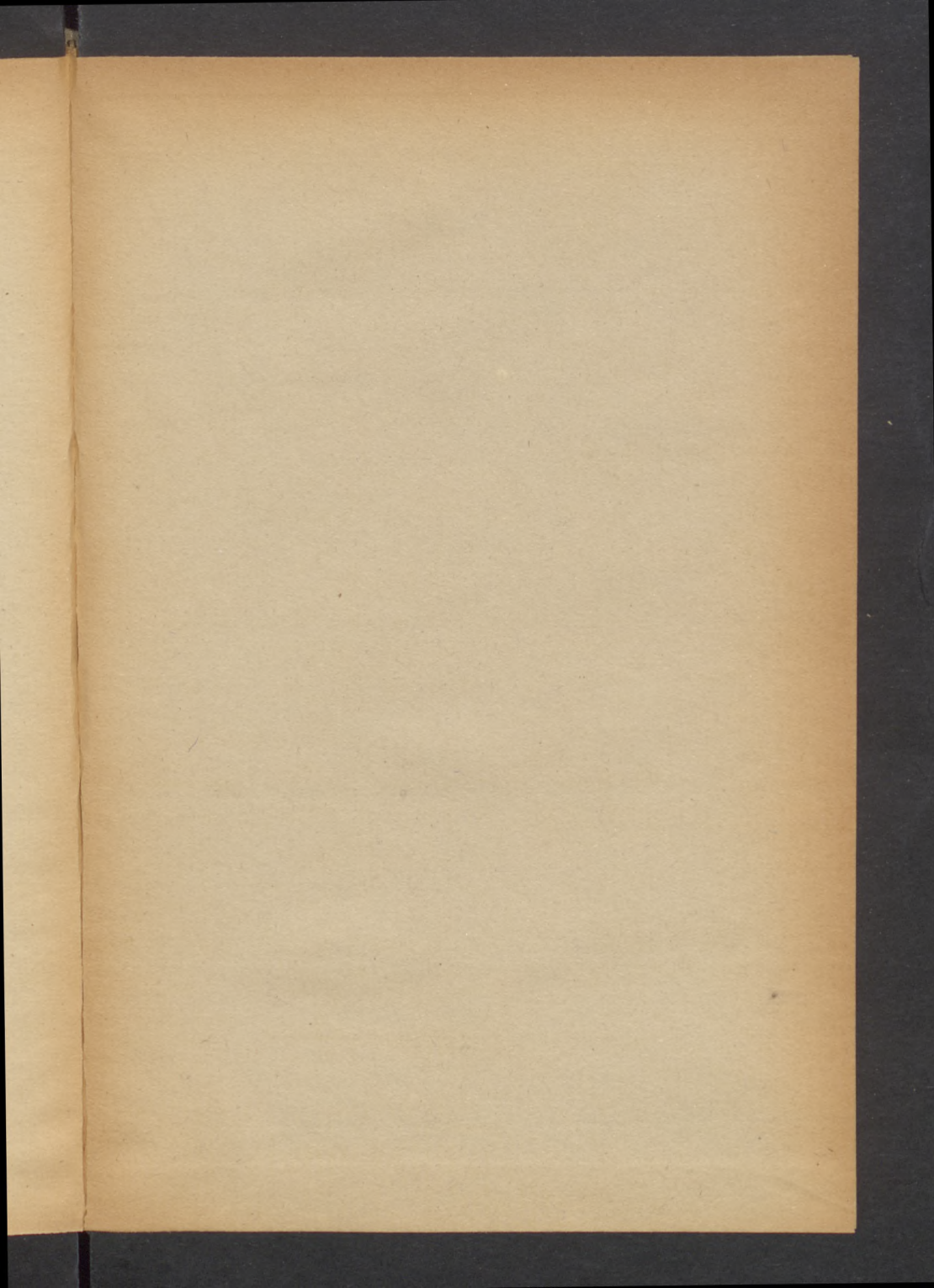
Lássátok édes gyermekeim, ilyen jó és nemes szive van a magyar katonának. Szeresétek ti is úgy a honvédeket, mint ahogy ezek a harcosok szerették a kis árva Marcit, az ezred kis fiát!

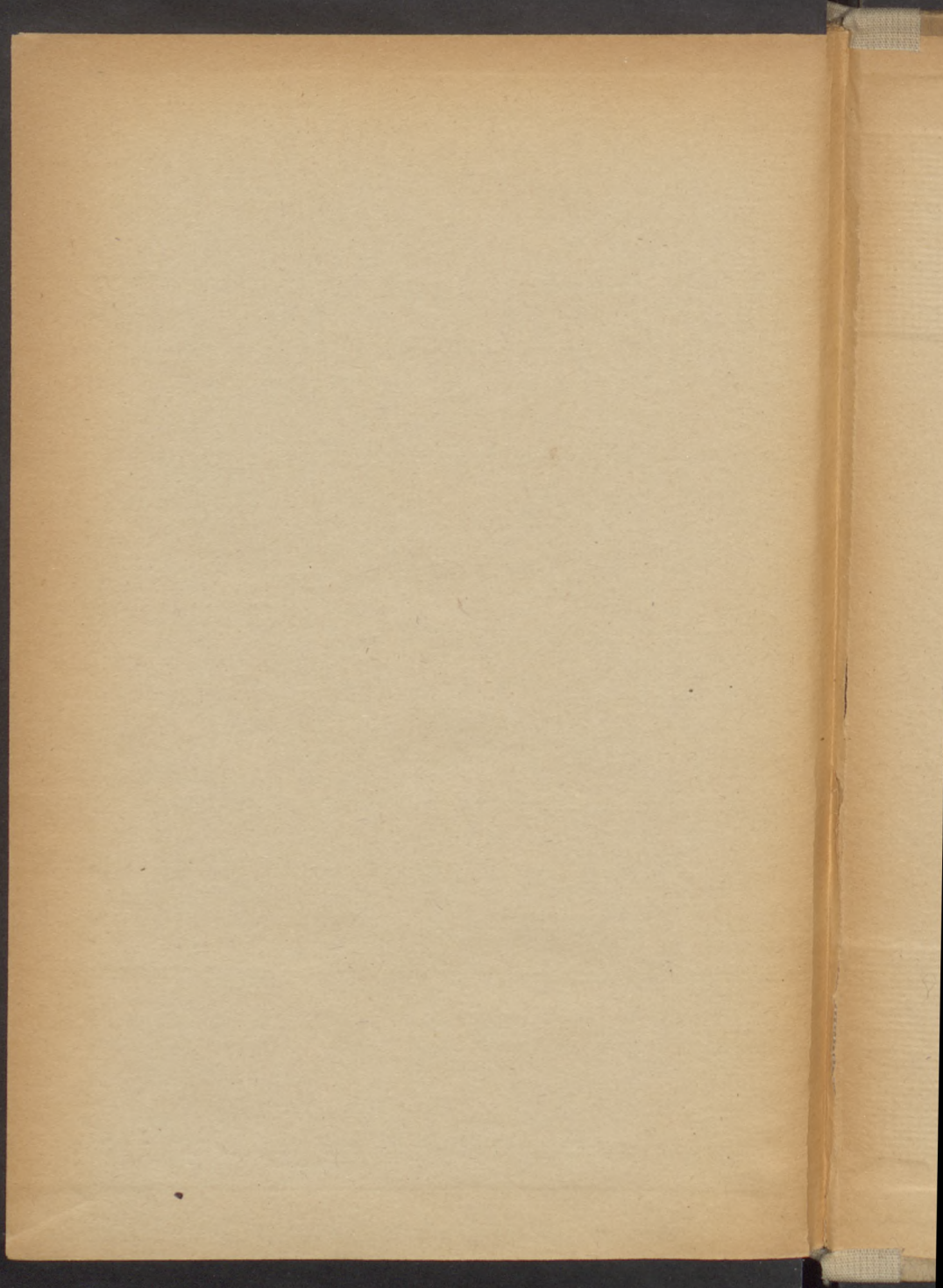

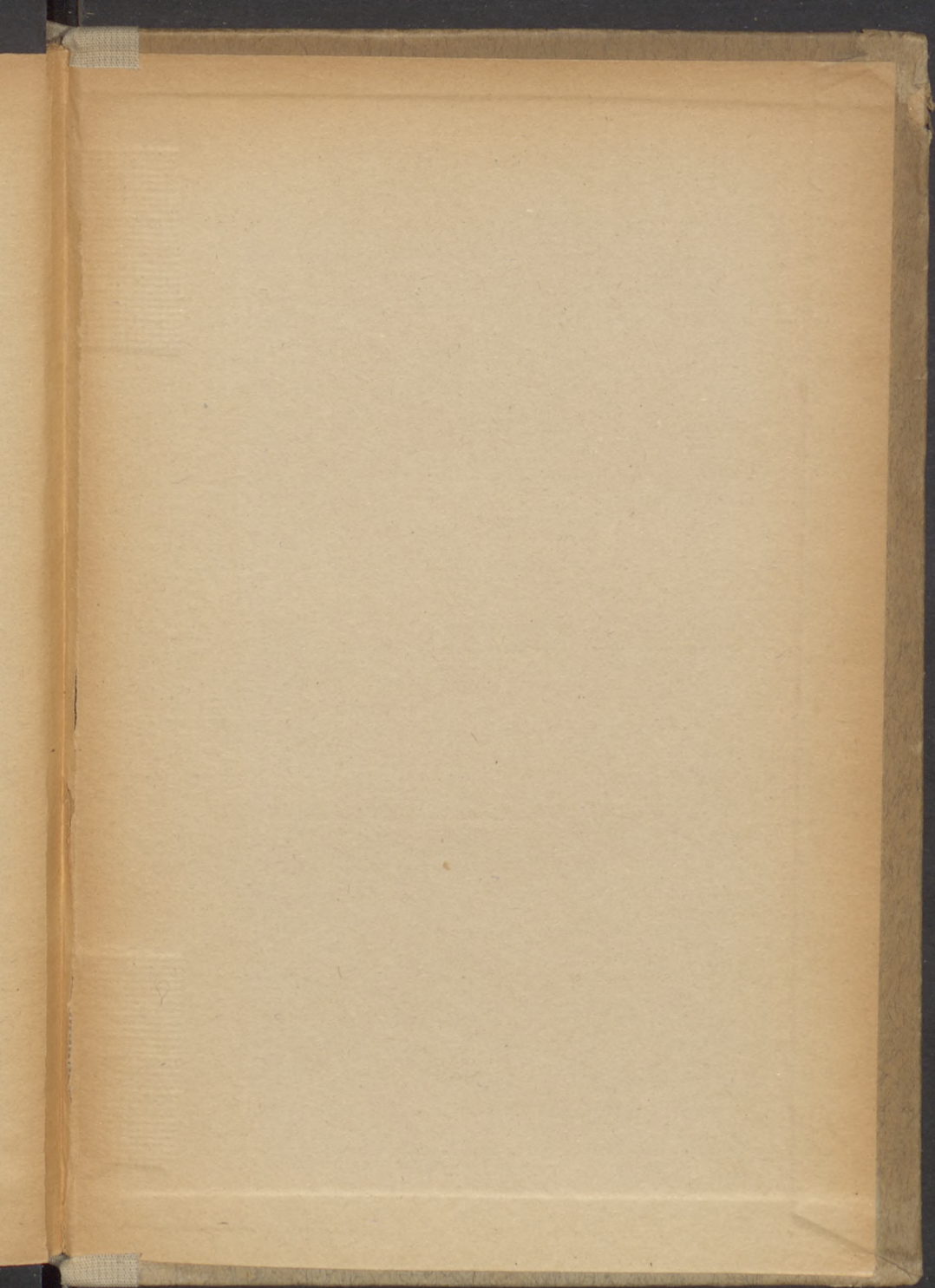
TARTALOM.

	Oldal
Előszó	5
A fekete hegyek országa	9
Hogyan csaptuk be a rácokat	18
Szellemjárás a harctéren	29
Vitéz Miklóssy kapitány markosai	41
„Bandi“ a sebesült hős	52
A halál almája	61
Az ezred kis fia	69

DE SGARDELLI CAESAR

ÓRNAGY

KÖNYVEI

- A ski a hadseregben.** A skisport katonai méltatása. Több fényképfelvétellel és egy kiképzési tervvel.
- Polgári céllövészet.** Az ifjúság katonai nevelésével és a polgári céllövősport jövőjével foglalkozik. Számos fényképfelvétellel.
- Kereszt és kard.** A katonák valláserkölcsei alapon való nevelésének fontosságát fejtegeti hadtörténelmi alapon.
- Bűn-e a fegyverfogás?** A nazarénus tévtant katonai szempontból ostromozza. Egy nazarénus katoná élettörténete.
- A jövő háborúja.** Az Uránia Tudományos Színház műsordarabja.
- A mi hadseregünk.** A hadsereg népszerűségét elősegítő tanulmány.
- A haditengerészet.** Látványos Uránia-darab saját felvételű magyar mozgófényképekkel.
- A világháború krónikája.** Harctéri riportok alapján készült, eredeti harctéri felvételekkel illusztrált Uránia-darab.
- Visszatért hadifoglyok katonai tanácsadója.** Segédkönyv a hadifogságból visszatért bajtársak részére.
- Téli oktatásai.** A 2. honvéd gyalogezred legénysége előtt tartott rögtönzött előadásai, gyorsírói jegyzetek alapján összeállítva.
- Katonai zseblexikon.** Évenként megjelenő általános katonai tájékoztató.
- Párbaj Zsebkodexe.** Különös tekintettel a lovagias ügyek elintézésénél figyelembe jövő katonai szabályokra.
- Képes Katonai Mesekönyvvel** (a nagy háborúból). Ifjúsági elbeszélések, harctéri élmények után. I. kötet: Orosz harctér. II. kötet: Szerb harctér.
- PÁRBAJKODEX.** A párbaj zsebkodex hatodik bővített kiadása.

Megrendelhető minden könyvkereskedésben.